

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1955

Ἀγαπητοὶ Ἐταῖροι, Κυρίαὶ καὶ Κύριοι.

Πολλὴν ἀσφαλῶς θὰ ἐδοκιμάσατε καὶ ἔκπληξιν καὶ ἀπορίαν, ὅταν εἰς τὴν πρόσκλησιν, ἣ ὁποία σᾶς ἀπεστάλη, θὰ ἀνεγνώσατε ὅτι καὶ ἡ ἐφετινὴ Γενικὴ Συνέλευσις δὲν θὰ διεξήγετο εἰς τὸ οἰκοδομικῶς ἔτοιμον ἤδη νέον μέγαρον τῆς Ἑταιρείας, ἀλλὰ — τρίτην ἤδη ταύτην φορὰν — εἰς ξένην αἴθουσαν. Ἐπιθυμῶν νὰ ικανοποιήσω τὴν δικαίαν ἄλλως τε ἀπορίαν σας ταύτην σᾶς πληροφορῶ ὅτι ἡ ἐκ νέου συνάντησις ἡμῶν ἔξω τοῦ οἴκου μας ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι Γενικὴ Συνέλευσις δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ εἰς τὸ νέον μέγαρον, ἂν δὲν προηγοῦντο τὰ ἐπίσημα ἐγκαίνια αὐτοῦ. Τῶν ἐγκαίνιων δὲ πάλιν ἡ τέλεσις ἦτο ἀδύνατος πρὸ τῆς ὀλοσχεροῦς συμπληρώσεως τῆς ἐπιπλώσεως καὶ διακοσμήσεως οὐ μόνον τῆς μεγάλης αἰθούσης διαλέξεων ἀλλὰ καὶ τῆς αἰθούσης δεξιῶσεως καὶ τῆς μικρᾶς αἰθούσης τῶν ἰδιαιτέρων διαλέξεων, τῶν Γραφείων τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, τοῦ Προέδρου, τοῦ Γραμματέως, τῶν Ὑπαλλήλων καὶ τῶν ξενόνων, καθὼς καὶ τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν νέων μεταλλικῶν βιβλιοθηκῶν καὶ τῆς ἐν αὐταῖς τακτοποιήσεως τῶν βιβλίων τούτων πάντων ἢ lege artis ἐκτέλεσις ὑπελογίσθη

ὅτι θ' ἀπῆτει χρονικὸν διάστημα τοῦλάχιστον μέχρι τοῦ Ἰουλίου. Πρὸ τοσοῦτον μακρᾶς προθεσμίας εὐρεθέντες, δεσμευόμενοι δ' ἀφ' ἑτέρου καὶ ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ, ἐπιτάσσοντος τὴν ταχεῖαν ἐνέργειαν τῆς λογοδοσίας, ἀπεφασίσαμεν ν' ἀναβάλωμεν τὰ ἐγκαίνια εἰς τὸ προσεχὲς μέλλον καὶ νὰ σᾶς ὑποβάλωμεν καὶ ἐφέτος εἰς τὸν κόπον νὰ ἀναβῆτε τὴν μεγάλην κλίμακα πρὸς τὴν αἴθουσαν ταύτην, διὰ τὴν εὐγενῆ παραχώρησιν τῆς ὁποίας τὸ Συμβούλιον θερμοῦς ἀπευθύνει δι' ἐμοῦ τὰς εὐχαριστίας του πρὸς τὸν ἀξίωτιμον καὶ φιλόμουσον Πρόεδρον τοῦ Παρνασσοῦ, καθηγητὴν κ. Θρ. Βλησίδην.

Πρὶν ἢ ἀναφέρωμεν τὰ πεπραγμένα τῆς Ἑταιρείας θὰ προτάξωμεν καὶ ἐφέτος, κατὰ καθῆκον ἱερὸν, μνημόσυνον χαιρετισμὸν πρὸς τοὺς ἐκλιπόντας ἑταίρους, ξένους τε καὶ ἡμετέρους, τοὺς ἐνίσχυσαντας τὸν εὐγενῆ ἡμῶν ἀγῶνα.

Ἐκ τῶν ξένων αὐτῆς ἐπιτίμων ἑταίρων ἀπώλεσεν ἡ Ἑταιρεία, τὸν ἐν προβεβηκυῖα ἡλικίᾳ θανόντα Ριχάρδον Dawkins, διαπρεπῆ καθηγητὴν τῆς βυζαντινῆς καὶ νεοελληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Oxford, ἐπίτιμον δὲ διδάκτορα τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης.

Οἱ Ἀθηναῖοι ἐγνωρίσαμεν τὸν σοφὸν καὶ ἀγαθὸν τοῦτον ἐπιστήμονα, ὅτε πρὸ 40ετίας διετέλεσε Διευθυντὴς τῆς ἐνταῦθα Βρετανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς, ὁπότε καὶ διενήργησε μεθοδικώτατα καὶ τὰς ἐν Μήλῳ καὶ τὰς ἐν Κρήτῃ, μάλιστα δὲ τὰς ἐν τῷ παρὰ τὴν Σπάρτην ἱερῷ τῆς Ὀρθίας Ἀρτέμιδος ἀνασκαφάς, ὧν τὰ πορίσματα περιέλαβεν εἰς ὀγκῶδες σύγγραμμα.

Πλὴν ὁμως τῶν ἀρχαίων ἐγνώρισεν ὁ Dawkins κατὰ βάθος καὶ τοὺς βυζαντινοὺς καὶ τοὺς συγχρόνους Ἕλληνας, μὲ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν λαογραφίαν τῶν ὁποίων εὐδοκιμώτατα ἠσχολήθη, δημοσιεύσας ἀξιολόγους πραγματείας περὶ τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, περὶ τοῦ κυπρίου χρονικοῦ τοῦ Μαχαιρᾶ, περὶ τῶν μοναχῶν τοῦ Ἄθω καὶ ἐσχάτως 44 παραμύθια τῆς Δωδεκανήσου. Ἀσυνήθους εὐρύτητος γνώσεων, βαθὺς δὲ κάτοχος πολλῶν γλωσσῶν, ἐν αἷς καὶ ἡ σανσκριτικῇ, ἀπέβη ὁ Dawkins

ὁ καλύτερος γνώστης τῆς γλώσσης καὶ τῆς λαογραφίας τῆς ἐγγυῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Μεσογείου.

Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία θὰ διατηρήσῃ εὐγνώμονα τὴν ἀνάμνησιν τοῦ ἐξαίρετου τούτου ἐπιστήμονος καὶ θερμοῦ φιλέλληρος.

Εἰς ἡλικίαν 43 μόλις ἔτῶν ὑπέκυψεν εἰς ἀδυσώπητον νόσον καὶ ἄλλος θερμὸς φίλος τῆς Ἑλλάδος, ὁ Θωμᾶς Dunbabin, καθηγητὴς τῆς κλαστικῆς ἀρχαιολογίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Oxford, τέως ὑποδιευθυντὴς τῆς ἐνταῦθα Βρετανικῆς Σχολῆς καὶ ἀρχηγὸς ομάδος ἀντιστάσεως ἐν Κρήτῃ ἐπὶ Γερμανικῆς κατοχῆς.

Αὐστραλὸς τὴν καταγωγὴν ἠγάπησεν ὁ Dunbabin ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, μαθητὴς δὲ γενόμενος τοῦ Blakeway ἐδιδάχθη παρ' αὐτοῦ τὴν ιδεώδη ἐκείνην σύνθεσιν τῶν ἱστορικῶν δεδομένων πρὸς τὰ ἀρχαιολογικὰ πορίσματα, ἣν ἐφήρμοσε καὶ εἰς τὸ περὶ τῶν Δυτικῶν Ἑλλήνων ἀξιόλογον ἔργον του καὶ εἰς τὴν συνέχισιν τοῦ περὶ Περαχώρας ἔργου τοῦ ἀλησμόνητου Payne.

Ἄλλὰ δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ἢ ἐν Κρήτῃ δρᾶσις τοῦ Dunbabin ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 42 μέχρι τέλους τοῦ πολέμου ὑπῆρξε πολύτιμος. Γνώστης τῆς γλώσσης καὶ τῆς χώρας τῶν Κρητῶν περιήρχετο αὐτὴν μετημφισμένος εἰς Κρητικὸν ποιμένα καὶ ἐνεψύχωνε τοὺς Κρηῆτας εἰς ἀντίστασιν κατὰ τοῦ κατακτητοῦ.

Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία θὰ ἀναμνησκέται εὐγνωμόνως τὸν προῶρος ἐκλιπόντα ἄνδρα, τοῦ ὁποίου τὴν περὶ τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα ἀσχολίαν ἐπλαισίωνε καὶ εὐγενῆς ἀγάπη πρὸς τὴν νέαν ἡμῶν πατρίδα.

Τὸν Biagio Pace, διαπρεπῆ Ἴταλὸν Ἀκαδημαϊκὸν καὶ καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ρώμης ἀφήρησεν αἰφνιδίως ὁ θάνατος ἐν πλήρει δρᾶσει.

Ἡ εὐρυμάθεια τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἡ ἀριτία φιλολογικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ συγκρότησις ἐκφαίνονται εἰς τε τὸ τετράτομον μνημειώδες αὐτοῦ ἔργον περὶ τῆς τέχνης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἀρχαίας

Σικελίας, ὡς καὶ εἰς τὴν εἰσαγωγὴν εἰς τὴν σπουδὴν τῆς Ἀρχαιολογίας, μάλιστα δ' εἰς τὸ μεταθανάτως ἐκδοθέν, ἀξιολογώτατον ἔργον τοῦ περὶ τῶν ψηφιδωτῶν τῆς ἐν Σικελίᾳ Piazza Armerina.

Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία ἐκφράζει πρὸς τὴν ἀδελφὴν Ἰταλικὴν ἀρχαιολογικὴν Σχολήν, ἣς ὁ Pace διετέλεσε ἐκ τῶν παλαιότερων τροφίμων, τὴν βαθεῖαν αὐτῆς θλίψιν διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ διακεκριμένου καὶ φιλέλληνος ἀνδρός.

Μετὰ βαθείας λύπης ἀναφέρομεν τέλος τὸν θάνατον τῆς φιλομούσου Ἀμερικανίδος Κυρίας Moore, εἰς τὴν γενναιοδωρίαν τῆς ὁποίας ὀφείλεται, πλὴν ἄλλων, καὶ ἡ ἐπέκτασις καὶ ὁ ἐξωραϊσμός τοῦ Μουσείου τῆς Παλαιᾶς Κορίνθου.

Ἐκ δὲ τῶν ἡμετέρων ἀπέθανεν ἐν βαθεῖ γήρατι ὁ παλαιμάχος τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιολογίας καὶ ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν διατελέσας σύμβουλος τῆς Ἑταιρείας Ἀλέξανδρος Φιλαδελφεύς.

Υἱὸς τοῦ ἐξαιρέτου ἱστορικοῦ τῶν Ἀθηνῶν Θεμιστοκλέους Φιλαδελφέως, ἔτυχεν ὁ Ἀλέξανδρος πολυμεροῦς μορφώσεως, φιλολογικῆς τε καὶ καλλιτεχνικῆς. Ἐπιδοθεὶς δὲ τελικῶς εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν διετέλεσεν ἔφορος ἀρχαιοτήτων καὶ ἐξετέλεσεν ἀνασκαφὰς ἐν Κορίνθῳ, Σικυῶνι καὶ δὴ καὶ ἐν Νικοπόλει τῆς Ἠπείρου, ἔνθα πρῶτος ἀπεκάλυψε τὰ περίφημα ψηφιδωτὰ δάπεδα τῆς βασιλικῆς Α, ἅτινα μετὰ πολῆς ἀκριβείας περιέγραψεν ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι. Ἀλλὰ καὶ γενικωτέρας φύσεως ἔργα συνέγραψεν ὁ Φιλαδελφεύς, ὡς τὸ περὶ τῆς Γραφικῆς παρ' ἀρχαίους πόνημα, τὸν περὶ τῶν μνημείων τῶς Ἀθηνῶν ὁδηγόν του καὶ τὸ ἐπὶ τῆς ἐπιθανάτιου ἀκόμη κλίνης του γραφὸν περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς. Γλαφυρὸς ἀπολογητὴς τῶν ἀρχαίων μνημείων ἐχρησιμοποίησε περισσῶς τὸν φιλολογικὸν αὐτοῦ κάλαμον γράφων μέχρις ἐσχάτων εἰς τὸν τύπον ἀρθρα, μετὰ θέρημης πάντοτε καὶ πάθους ὑπεραμυνόμενα τῶν ἀρχαίων μνημείων ἔναντι τῶν κατ' αὐτῶν ἐπιχειρουμένων ἐκάστοτε βανδαλισμῶν.

Ὁ τὴν ψυχὴν εὐγενέστατος καὶ τοὺς τρόπους λεπτότατος ἀνὴρ καταλείπει παρ' ἡμῖν ζωηροτάτην τὴν ἀνάμνησιν.

Μεγάλην ἐπίσης θλίψιν ἠσθάνθη ἡ Ἐταιρεία διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐν ἀποστρατεία ὑποναυάρχου καὶ Διευθυντοῦ ἔπειτα τοῦ Γενικοῦ Χημείου τοῦ Κράτους Κωνσταντίνου Δοσίου ἐπανειλημμένως χρηματίσαντος προέδρου τῶν ἡμετέρων Συνελεύσεων καὶ μετὰ περισσῆς στοργῆς παρακολουθήσαντος τὸ ἔργον τῆς ἡμετέρας Ἐταιρείας.

Ἐξέλιπεν ἐπίσης καὶ ὁ ἐπὶ μακρὸν ὑπηρετήσας τὴν πατρίδα καὶ ὡς Διευθυντῆς Δημοσίων ἔργων καὶ ὡς Ὑπουργὸς αὐτῶν Ἄγγελος Ἡρακλ. Οἰκονόμου μετ' ἐνδιαφέροντος πάντοτε παρακολουθήσας τὰ πράγματα τῆς ἡμετέρας Ἐταιρείας.

Ἀπέθανον ὡσαύτως κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος ὁ εὐγενὴς καὶ ἀφωσιωμένος φίλος τοῦ ἔργου ἡμῶν Ἀντώνιος Σταθάτος, καὶ ὁ διακεκριμένος ἀνὴρ Ἀλέξανδρος Οἰκονόμου ἐπανειλημμένως ἐπιδείξας τὴν ζωηρὰν αὐτοῦ συμπάθειαν ὑπὲρ τῆς Ἐταιρείας.

Κατὰ τὸ 1955 διεξήγαγεν ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία τὰς ἐξῆς ἀνασκαφικὰς ἐργασίας:

1. Ἐν Ἀθήναις ἐνήργησεν ἀνασκαφὴν διὰ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἀκροπόλεως κ. Ι. Μηλιάδη ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς διανοίξεως τῆς νέας λεωφόρου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου νοτίως τῆς παλαιᾶς. Ἡ ἀνασκαφὴ αὕτη ἔφερεν εἰς φῶς ἐρείπια διαφόρων ἐποχῶν μαρτυροῦντα πυκνὴν κατοίκησιν τοῦ μέρους τούτου ἀπὸ τῶν κλασικῶν χρόνων μέχρι τῆς ὑστίτης ἀρχαιότητος. Ἡρευνήθησαν ἐν συνόλῳ 4 τομεῖς παρὰ τὴν λεωφόρον καὶ δύο πρὸς νότον αὐτῆς.

1) Εἰς τὸν ἀνατολικὸν τομέα Α ἀπεκαλύφθησαν τὰ λείψανα δύο οἰκιῶν. Τῆς ἀρχαιότερας οἱ τοῖχοι εἶναι διὰ πολυγωνικῶν ἀσβεστολίθων τῆς Ἀκροπόλεως ἐκτισμένοι, ἐξ ὀστράκων δ' ἐρυθρομόρφων χρονολογεῖται εἰς τὸν 5^{ον} π.Χ. αἰ. Ἀργότερον, τὸν 4^{ον} αἰ., κατελήφθη ὑπὸ ἄλλης μὲ πολλὰ δωμάτια διατεταγμένα περίξ αὐτῆς μὲ δεξαμενὴν. Ἡ οἰκία τοῦ 4^{ου} αἰ., ὡς ἀποδεικνύουν σχετικὰ ὄστρακα,

θὰ κατεστράφη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1^{ου} π. Χ. αἰ. ἴσως κατὰ τὴν ἐπιδρομὴν τοῦ Σύλλα.

Νοτίως τῆς ἀνωτέρω οἰκίας καὶ ἐν μέρει ἐπ' αὐτῆς ἐκτίσθησαν δύο μεγάλα οἰκοδομήματα τῶν ρωμ. αὐτοκρατορικῶν χρόνων. Τούτων τὸ ἓν ἀποτελεῖται ἀπὸ ὀρθογώνιον αἴθουσαν διευθυνομένην ἀπ' Α. πρὸς Δ. ἣτις ἀπολήγει πρὸς Δ. εἰς ἡμικυκλικὴν ἀψίδα. Τὸ κτήριον τοῦτο δὲν ὠλοκληρώθη ἀλλ' ἐγκατελείφθη, ἴσως λόγῳ τῆς εἰσβολῆς τῶν Ἑρούλων, κατὰ τὸν 3^{ον} μ. Χ. αἰ. Ἀνατολικῶς τοῦ ἐγκαταλειφθέντος κτηρίου καὶ ἐν μέρει ἐπ' αὐτοῦ ἐκτίσθη τὸ δεύτερον μέγα κτήριον τῶν ὑστάτων ρωμαϊκῶν χρόνων, μὲ κάθετον πρὸς τὸ Α' διεύθυνσιν. Τοῦτο ἠρευνήθη ἐν μέρει. Τὸ κεντρικόν του διαμέρισμα ἀποτελεῖ μεγάλη ὀρθογώνιος αἴθουσα, ἣς ἡ Β. πλευρὰ ἀπολήγει εἰς μεγαλοπρεπῆ ἀψίδα. Τὸ δάπεδον τῆς αἰθούσης, ὡς καὶ τῆς ἀψίδος, εἶναι μὲ ψηφιδωτὰ ἐστρωμένον. Ἡ ἀψὶς σώζεται εἰς ὕψος 3.50 ἔφερε δὲ ὀρθομαρμάρωσιν καὶ ἐφράσσετο ἐμπρὸς δι' ὀρθοστατῶν, ἀποτελοῦσα εἶδος τι βήματος. Ἄνω τῆς ὀρθομαρμαρώσεως ἡ ἀψὶς εὐρύνεται καὶ φέρει ἐπὶ τοῦ τοίχου ἐναλλάξ 3 ἡμικυκλικὰς καὶ 4 ἡμιεξαγώνους κόγχας δι' ἀγάλματα, κατὰ τὸν τύπον τῶν νυμφαίων.

Πρὸς Ἀνατ. καὶ Δ. τῆς κεντρικῆς αἰθούσης εὐρέθησαν ἄλλα μικρότερα δωμάτια.

Ἀπὸ τὸ πρὸς Ἀν. τῆς κεντρικῆς αἰθούσης τμήμα ἀξίον προσοχῆς εἶναι μικρὸν δωμάτιον 2 × 3 ὅπερ σχηματίζει μεγάλην ὀρθογώνιον κόγχην, ἐνσωματωμένην ἐντὸς τοῦ πάχους τῆς ἀψίδος τῆς κεντρικῆς αἰθούσης. Ἡ κόγχη αὕτη ἀπετέλει μικρὸν ἱερὸν μὲ ἐντειχισμένον ἀναγλυφον Κυβέλης, ὡς καὶ ἀνάθημα εἰς χθόνιον τινα δαίμονα. Τὸ κάτω μέρος τῆς κόγχης κατελάμβανε μαρμαρίνον βάθρον ἐπιτυμβίου ἀγάλματος κλασσικῶν χρόνων, χρησιμοποιοηθὲν ἐδῶ ὡς τράπεζα προσφορῶν. Φέρει ἀνάγλυφον παράστασιν δεξιώσεως. Ἡ κυρία εἴσοδος τοῦ ὅλου οἰκοδομήματος εὐρίσκετο πρὸς Β., ἐνθα εὐρέθη τοίχος ἐκ παροπλίνθων διακοπτόμενος ὑπὸ κόγχης στεφομένης ὑπὸ μαρμαρίνου τόξου μετὰ ροδάκων. Ὑπὸ τὸ τόξον ὑπῆρχε φρεὰρ μὲ περιποιημένον στόμιον· τὸ δάπεδον φέρει ψηφιδωτὰ.

Παρὰ τὸ φρέαρ εὐρέθη κίων ἀρράβδωτος κατὰ χώραν. Ὅλον τὸ συγκρότημα, παρέχον καὶ ἐν ἐρειπίοις μεγαλειώδη ἐντύπωσιν, ἀρχικῶς ἐχαρκτηρίσθη μετ' ἐπιφυλάξεως ὡς νυμφαῖον. Ἦδη λόγῳ τῆς ὁμοιότητός του πρὸς παράλληλα, ὑστερορομαϊκὰ κτήρια — δι' ἃ ἐπικρατεῖ ἡ γνώμη ὅτι προωρίζοντο πρὸς συγκέντρωσιν ἀκροατῶν — πρέπει νὰ θεωρηθῆ μάλλον ὡς φιλοσοφικὴ σχολή. Στρωματογραφικῶς πρέπει νὰ τοποθετηθῆ περὶ τὸ 400 μ. Χ. δηλ. εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν, ὀλίγον μετὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Ἀλαρίχου, σημειώνεται ἐν Ἀθήναις ἀξιόλογος οἰκοδομικὴ δρασις. Ἡ χρῆσις του ἐξηκολούθησε καθ' ὅλον τὸν 5^{ον} καὶ ἔπαυσε τὸν 6^{ον} μ.Χ. αἰῶνα. Πάντα ταῦτα ὑπομνήσκουν τὸν κ. Μηλιάδην τὰ ὑπὸ τοῦ Μαρίνου (βιογράφου τοῦ τελευταίου νεοπλατωνικοῦ φιλοσόφου Πρόκλου) περὶ τῆς οἰκίας ἐν ἣ ὁ Πρόκλος ᾤκει λεγόμενα.

Εἰς τὸν Β' τομέα εὐρέθη ρωμαϊκὴ οἰκία σύγχρονος πρὸς τὸ Ὁδεῖον τοῦ Ἡρώδου. Ἐχει δ' αὕτη δωμάτια πέριξ τετραγώνου αὐλῆς, μὲ περιστύλιον.

Ἐπι δυτικώτερον ἀπεκαλύφθη ἀποθέτης ἀποδώσας περὶ τὰ 2000 θραύσματα ἐξαιρέτων ἀγγείων τοῦ 6^{ου} καὶ τοῦ 5^{ου} π. Χ. αἰ., μελανόμορφα καὶ ἐρυθρόμορφα. Τούτων πολλὰ προέρχονται ἐκ λουτροφόρων μὲ γαμηλίους παραστάσεις, τινὰ δὲ φέρουν καὶ ἐπιγραφὰς ἀναφερούσας τὰς Νύμφας. Ὡστε ὁ θησαυρὸς θὰ προέρχεται ἀπὸ ἄγνωστον γειτονικὸν ἱερὸν Νυμφῶν, ὁπόθεν θὰ μετεφέρθησαν, ὅταν ἐκεῖ θὰ ἐπῆλθε μεταβολή. Λόγῳ διαφόρων γενομένων εὐρημάτων ὁ κ. Μηλιάδης πιστεύει, ὅτι ὑπάρχει στενὴ συγγένεια τοῦ Ὁδείου πρὸς τὸ Ἱερὸν τῶν Νυμφῶν.

Ἄλλη σκαφὴ γενομένη νοτιώτερον ἔφερεν εἰς φῶς ἄγνωστον πύλην τῶν τειχῶν τῆς πόλεως. Ταύτης διεσώθη ἡ Δυτ. παραστάς καὶ κατώφλιον μὲ ἴχνη τῆς διαβάσεως τῶν ἀρμάτων. Ἡ πύλη ἀνοίγεται εἰς τεῖχος βαῖνον ἀπὸ τοῦ λόφου τοῦ Φιλοπάππου πρὸς τὸ Ὀλυμπιεῖον. Τό τε τεῖχος καὶ ἡ πύλη ἀνάγονται εἰς τὰ μέσα τοῦ 4^{ου} π.Χ. αἰ. δὲν πρόκειται λοιπὸν περὶ τοῦ Θεμιστοκλείου, ἀλλ' ἴσως περὶ τῆς παρατιδομένης Φαληρικῆς πύλης. Ὅτι δὲ εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἀπὸ παμπάλαιων χρόνων ὑπῆρχεν ὁδὸς φέρουσα ἀπὸ τὸ

Ν. τμήμα τῆς πόλεως πρὸς τὰ ἔξω ἀποδεικνύεται ἀπὸ εὐρεθέντας τάφους γεωμετρικῆς ἐποχῆς, ἐξ ὧν προῆλθον 86 ἀγγεῖα ὠρίμου γεωμετρικοῦ ρυθμοῦ, καὶ ἀπὸ ἓνα ὑπομυκηναϊκὸν τάφον μὲ ψευδοστόμους ἀμφορίσκους ὡς καὶ ἀπὸ ἄλλον πρωτογεωμετρικὸν μὲ πυρὰν ἐπ' αὐτοῦ.

Εἰς ἀπόστασιν 10 μ. ἀπὸ τοῦ τείχους καὶ τῆς πύλης ἀνεκαλύφθη δεύτερον τεῖχος ἢ προτείχισμα παράλληλον. Συγκινητικὸν εὕρημα ἐγένετο πρὸς Ν. ἐπὶ τῆς φυσικῆς κιμιλιάς: Εἶναι δὲ τοῦτο τεχνητὰ λαξεύματα δι' ὑποδοχὴν τεφροδόχων ἀγγείων, μὲ σποδὸν καὶ ὀστᾶ καέντων νεκρῶν, πρωτογεωμετρικῆς ἐποχῆς. Αὐτὴν τὴν συστάδα τῶν τάφων συνήντησαν οἱ Ἀθηναῖοι τοῦ 4^{ου} αἰ., ὅταν κατεσκεύασαν τὸ τεῖχος καὶ τὴν πύλην. Δὲν κατέστρεψαν ὁμως τοὺς τάφους, ἀλλὰ τοὺς περιέβαλον διὰ προστατευτικοῦ πολυγωνικοῦ τείχους, οὗ ἀκόμη εἶναι ὄρατὸν τὸ κατώτερον μέρος.

2. Δευτέραν ἐν Ἀθήναις σκαφὴν ἐνήργησεν ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία διὰ τοῦ ἐφόρου κ. Σταυροπούλου ἐντὸς τοῦ κτήματος Μπουτζέγια, βορείως τῆς Ἀκαδημίας Πλάτωνος. Κατὰ ταύτην ἀπεκαλύφθησαν 4 ἀρχαῖα φρέατα, ἐξ ὧν τὰ μὲν 2 εἶναι ὠρυγμένα εἰς τὸ χῶμα, ἄλλο δὲ φέρει ἐπένδυσιν ἐκ πηλίνων δακτυλίων μὲ ἡμικυκλικὰς ὀπὰς. Τὸ στόμιον τοῦ μεσαίου φρέατος εἶχε χρησιμοποιοηθῆ ὡς ἀποθήκης δηλ. λάκκος ἀποθήσεως ἀχρήστων ἀγγείων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων. Φρέατα καὶ λάκκος περιεῖχον ἀντικείμενα χρονολογούμενα ἀπὸ τοῦ 2^{ου} ἡμίσεος τοῦ 6^{ου} μέχρι τοῦ 5^{ου} π. Χ. αἰ., προσέτι δὲ καὶ χιλιάδες ὀστράκων ἀγγείων κοινῆς χρήσεως, ὧν τινὰ μελανόμορφα καὶ τινὰ ἐρυθρόμορφα. Εὐρέθη ἐπίσης καὶ ὄρος τῶν μέσων τοῦ 5^{ου} π. Χ.

Θεωρηθέντος τοῦ λάκκου ὡς ἀποθέτου ἀνεζητήθησαν τὰ ἱερὰ εἰς ἃ οὗτος ἀνήκεν. Ἦνοίχθησαν πρὸς τοῦτο τάφροι ἐν αἷς εὐρέθησαν καὶ προϊστορικῆς ἐποχῆς ὄστρακα εἰδικώτερον δὲ τῆς πρωτοελλαδικῆς καὶ τινὰ τῆς μεσοελλαδικῆς, ἀκόμη δὲ καὶ τῆς νεολιθικῆς πιθανῶς περιόδου. Ἡ εὕρεσις των ἄγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι θὰ ὑπῆρχεν ἐκεῖ προϊστορικὸς συνοικισμὸς, δυνάμενος νὰ ταυ-

τισθῆ πρὸς τὸν τοῦ Ἀκαδήμου, τούτου δὲ τὴν μελέτην ἀνέλαβεν ὁ εἰδικὸς περὶ τὰ προϊστορικὰ ἐπιμελητὴς κ. Δ. Θεοχάρης.

3. Πρὸς Δ. τῶν Μ. Προπυλαίων τῆς Ἐλευσίνας ἀνεσκάφη ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος κ. Τραυλοῦ, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῆς ἀρχαιολόγου κ. Φιλίνη, οἰκοδόμημα κλασσικῶν χρόνων, ὅπερ ὁ κ. Τραυλὸς θεωρεῖ ὡς τὸ Πρυτανεῖον τῆς Ἐλευσίνας. Παρὰ τὰς ἐπανειλημμένας ἐπισκευάς του διατηρεῖται εἰς καλὴν κατάστασιν, ἔχει δὲ διαστάσεις 16,50 × 10,50 μ. Οἱ τοῖχοι του ἦσαν κατεσκευασμένοι κάτω μὲν ἐκ πωροπλίνθων, ἄνω δὲ ἐξ ὠμῶν πλίνθων μὲ γεῖσα πώρινα. Ἐσωτερικῶς ἔφερον κονίαμα ἐρυθρὸν καὶ κίτρινον. Τὰ δάπεδα εἶναι ἐκ μικρῶν θαλασσίων χαλίκων. Ἡ διάταξις τοῦ οἰκοδομήματος ἐνθυμίζει οἰκίας κλασσικῶν καὶ ἑλληνιστικῶν χρόνων. Ἐδῶ ὅμως κυριαρχοῦν 2 μεγάλα αἴθουσαι ἐπέχουσαι τόπον ἀνδρῶνος. Ὡς διεπιστώθη ἐκ διαφόρων ἐνδείξεων, τὰ 2 δωμάτια ἐχρησιμοποιοῦντο ὡς ἐστιατόρια, ἕκαστον τῶν ὁποίων εἶχεν 7 κλίνας. Θὰ ἦτο λοιπὸν ἐπίσημος οἰκία ἐν ἣ ἐσιτίζοντο δημοσίᾳ δαπάνῃ οἱ προσφέροντες ὑπηρεσίας εἰς τὸ ἱερόν, ἐν ἄλλοις λόγοις τὸ Πρυτανεῖον, ὅπερ καὶ ἀνεμένετο νὰ εὐρεθῆ, ἀφ' οὔ εἰς ἐπιγραφὰς ἀναγράφεται τὸ ποσόν, ὅπερ θὰ διετίθετο πρὸς σίτισιν διαφόρων προσώπων.

Τὸν ἐπιμήκη πρὸς Β. χώρον μὲ τὴν μεγάλην πρὸς τὴν ὁδὸν θύραν, ἣτις ὠδήγει εἰς τὸ ἄστυ, θεωρεῖ ὁ κ. Τραυλὸς ὡς χρησιμεύοντα εἰς τὴν φύλαξιν τῶν ἱερῶν ἀμαξῶν, δι' ὧν μετεφέροντο εἰς Ἀθήνας, κατὰ τὰ Μεγάλα Ἐλευσίνια μυστήρια, τὰ ἱερὰ τῆς Δήμητρος καὶ τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἰάχχου.

4. Ἐν Ἐλευσίνι ὁμοίως συνεχίσθη ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ παρὰ τὴν πρὸς τὰ Μέγαρα ὁδὸν νεκροταφείου διὰ τοῦ Ἑλλήνος καθηγητοῦ τοῦ ἐν St. Louis Washington University κ. Γ. Μυλωνᾶ. Ἀπεκαλύφθησαν ἐν ὄλῳ 136 ταφαί, ἐξ ὧν 29 προϊστορικῶν χρόνων καὶ 107 ἱστορικῶν.

Αἱ προϊστορικαὶ εἶναι μεσοελλαδικῆς καὶ μυκηναϊκῆς ἐποχῆς. Οἱ μεσοελλαδικοὶ τάφοι εἶναι κιβωτιόσχημοι μὲ πλείονας τοῦ ἐνὸς νεκροῦς καὶ ὀλίγα κτερίσματα. Εἰς τὴν γωνίαν ἐνὸς εὐρέθησαν 5 χαλκοὶ κρίκοι κεκαλυμμένοι διὰ χρυσοῦ καὶ ἀποτελοῦντες ἀσφαλῶς κοσμήματα τῆς κόμης. Πρόκειται περὶ τοῦ πρώτου χρυσοῦ, ὅστις εὐρέθη εἰς Ἐλευσίνα καὶ τοῦ ἀρχαιοτέρου τῆς Ἀττικῆς, ὅστις ἀπὸ δεικνύει τὴν ἐπικρατοῦσαν εὐμάρειαν ἀκόμη καὶ εἰς ἐπαρχιακὰς πόλεις, ὡς ἡ Ἐλευσίς.

Οἱ μυκηναϊκοὶ τάφοι εἶναι οἰκογενειακοὶ μὲ τὰ γνωστὰ στοιχεῖα. Οἱ ἱστορικοὶ τάφοι παρουσιάζουν μεγάλην ποικιλίαν. Ἄλλοι εἶναι ὀρυκτοὶ ἢ κτιστοί, ἄλλοι εἶναι σαρκοφάγοι πώρινοι ἢ πήλινοι καὶ ἄλλοι ἀμφορεῖς ἢ πίθοι. Ἀπεκαλύφθησαν ἐπίσης καὶ πολλὰ καύσεις τοῦ 5^{ου} καὶ τοῦ 4^{ου} π. Χ. αἰ.

Αἱ σπουδαιότεραι ὅμως ἐφετεῖναι ταφαὶ ἀνάγονται εἰς τοὺς ὑστέρους πρωτογεωμετρικοὺς καὶ τοὺς γεωμετρικοὺς χρόνους. Παρατηρήθη, ὅτι κατὰ τοὺς πρωτογεωμετρικοὺς οἱ μὲν ἐνήλικες ἐκαίοντο, οἱ δὲ μικροὶ ἐθάπτοντο μετὰ πολλῶν κτερισμάτων. Ἡ τέφρα καὶ τὰ ἀτελῶς κεκαυμένα ὄστᾶ ἐτίθεντο εἰς ἀμφορεῖς τοποθετούμενους ἐντὸς λάκκων ἢ πραγματικῶν τάφων, τὸ δὲ ἄνοιγμα τῶν ἀμφορέων ἐκλείετο διὰ σκύφων καὶ περὶ αὐτοὺς ἐτίθεντο κτερίσματα. Ἡ προβαλλομένη εἰκὼν παρέχει τέλειον δεῖγμα τοῦ τρόπου τούτου ταφῆς. Ὁ ἀμφορεὺς εἶναι εἰς τὸ ἄκρον τάφου μεσοελλαδικοῦ περὶ αὐτὸν δὲ εὐρίσκονται 3 πυξίδες καὶ 2 οἰνοχόαι. Ὁ ἀμφορεὺς τῆς προβαλλομένης εἰκόνης εἶναι πολὺ καλὸν δεῖγμα κεραμικῆς πρωϊμῶν γεωμετρικῶν χρόνων, ἐνθυμίζει δὲ μᾶλλον Κορινθιακὸν ἀγγεῖον παρὰ τοῦ Διπύλου. Ἄλλο δεῖγμα ταφῆς παρέχει: γεωμετρικὸς τάφος μὲ 2 διαμερίσματα· εἰς τὸ 1^{ον} εὐρίσκεται ἀμφορεὺς γεωμετρικὸς καὶ εἰς τὸ ἄλλο τὰ κτερίσματα χωριζόμενα διὰ τοιχαρίου.

5. Εἰς τὴν Βούλαν τῆς Ἀττικῆς, παρὰ τὴν ἀλυκίην, ὁ ἔφορος κ. Ι. Παπαδημητρίου ἀνέσκαψε καὶ ἐφέτος 4 ἔτι θαλαμοειδεῖς τάφους. Αἱ ὄροφαὶ τῶν εἶχον καταρρεύσει καὶ ἐντὸς εὐρέθησαν πολλὰ

εἰδώλια καὶ ἀγγεῖα, ἐξ ὧν συνεκολλήθησαν περὶ τὰ 170. Οἱ τάφοι ἀνήκουν εἰς τὴν ὑστεροελλαδικὴν III (β-γ) περιόδον. Εἰς τοὺς δρόμους των ὑπῆρχον ταφικαὶ κόγχαι μὲ πλούσια κτερίσματα - ἀγγεῖα, εἰδώλια καὶ περιδέραια ἐξ ὑαλομάζης. Ἐκ τῶν ἀγγείων ὠραιότατον εἶναι τὸ ἐν σχήματι ὑποδήματος μὲ χαρακτηριστικὴν διακόσμησιν ἐκ πτερῶν ἐκατέρωθεν τῆς πτέρνης. Εἶναι τὸ παλαιότερον παράδειγμα πτερωτοῦ πεδίλου. Ἀπὸ δὲ τὰ εἰδώλια σπουδαῖον εἶναι τὸ εἰκονίζον γυναικεῖαν μορφήν καθημένην ἐπὶ θρόνου καὶ κρατοῦσαν βρέφος, προφανῶς θεὰν Κουροτρόφον.

6. Διὰ τοῦ τέως ἐπιμελητοῦ κ. Σπ. Ἰακωβίδη συνεχίσθη ἡ ἀνασκαφὴ τῆς παρὰ τὸ Πόρτο Ράφτη νεκροπόλεως τῆς Περαιῆς. Ἀνεσκάφησαν 21 τάφοι, πάντες ἀσύλητοι καὶ διεπιστώθη ἡ ὑπαρξίς μυκηναϊκῆς ὁδοῦ ἀκολουθούσης τὴν παρεῖαν τῆς χαράδρας ἐφ' ἧς οἱ τάφοι καὶ ἐξυπηρετούσης τὸ νεκροταφεῖον, οὗτινος σᾶς ἐπιδεικνύω τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Ἰακωβίδη συνταχθὲν τοπογραφικὸν διάγραμμα.

Οἱ τάφοι εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον μικροὶ θαλαμοειδεῖς, ἡμικυκλικοὶ ἢ ἡμιελλειψοειδεῖς, ἄνευ διακεκριμένης εἰσόδου καὶ δρόμου. Εὐρέθησαν ὅμως καὶ τινες τετράπλευροι λάκκοι περιέχοντες παιδικὰς ταφάς. Ἐκ τῆς ἀνασκαφῆς τῶν τάφων προῆλθον ἀγγεῖα πολλὰ τῆς ὑστεροελλαδικῆς III περιόδου, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ψευδόστομοι ἀμφορεῖς. Τὰ λοιπὰ ἔχουν τὰ γνωστὰ σχήματα πλὴν δύο, ὧν σᾶς ἐπιδεικνύω τὰς εἰκόνας μὲ ὅπωςδήποτε ἀσυνήθη σχήματα. Ἡ διακόσμησις εἶναι ἢ συνήθης μὲ θέματα φυτικὰ καὶ θαλάσσια, ἀλλὰ κυρίως γραμμικά.

Μικροεργήματα ἐγένοντο διάφορα — κομβία, ψῆφοι, κοσμήματα, ἐργαλεῖα. Ἄξια ἰδιαιτέρας μνείας εἶναι 1) Σιδηροῦν μαχαριδίον μὲ χαλκοῦς ἤλους εἰς τὴν λαβὴν — Χαλκοῦν ξίφος. Ὅμως ψήφων ἐκ φαγεντιανῆς ὑπὸ μορφήν κροκοδείλων ἢ ἀνθρωπομορφων ὄντων, αἰγυπτιακῆς προελεύσεως, καὶ τεμάχιον ὑάλου, αἰγυπτιακῆς ὡσαύτως προελεύσεως. Τὰ τελευταῖα ἐπιβεβαιώνουν τὴν ζωνηρὰν πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν ἐπικοινωνίαν τοῦ σχετικοῦ συνοικισμοῦ.

Εὔρημα ἐπίσης ἀποτελοῦν καὶ 2 περιπτώσεις καύσεως ἐνηλίκων νεκρῶν.

7. Δύο χιλιόμετρα νοτίως τῆς Ραφήνας ἐπὶ τῆς πρωτοελλαδικῆς ἀκροπόλεως τοῦ Ἀσκηταριοῦ ὁ ἐπιμελητὴς κ. Θεοχάρης, συνεχίζων τὴν ἀνασκαφὴν τοῦ σπουδαιότατου αὐτοῦ κέντρου προϊστορικοῦ πολιτισμοῦ τῆς Ἀττικῆς, ἠρεύνησεν ἐφέτος οἰκήματα τῆς πρωτοελλαδικῆς ἐποχῆς καὶ συνεπλήρωσε τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ ὄχρωματικοῦ περιβόλου τῆς ἀκροπόλεως, κατήρτισε δὲ καὶ τὸ προβαλλόμενον τοπογραφικὸν διάγραμμα αὐτῆς.

Τὰ ἀρχιτεκτονικὰ εὐρήματα ὑπῆρξαν λίαν ἐνδιαφέροντα. Διεπιστώθησαν 3 ἀλλεπάλληλοι ἀρχιτεκτονικαὶ φάσεις ἀντιστοιχοῦσαι πρὸς τὰς πρωτοελλ. I, II καὶ III περιόδους. Πλήρως ἀνεσκάφησαν μόνον τὰ οἰκήματα τῆς πρωτοελλ. III περιόδου.

Ἡ οἰκία Α, ἡ μεγαλυτέρα καὶ πλουσιωτέρα εἰς κεραμικὰ εὐρήματα (5 × 13) εἶναι μεγαροειδῆς μὲ τετράγωνον θάλαμον, στενομήκη προθάλαμον καὶ πρόδομον.

Τὸ ὄχρωματικὸν τεῖχος, μέσου πάχους 2,50, ἀπεκαλύφθη εἰς συνεχῆς τμήμα 32 μ. Τὸ ὕψος του θὰ ἔφθανε τὰ 3 μ.

Κεραμικὰ εὐρήματα ἐγένοντο πλούσια. Ἰδία ἡ κεραμικὴ τῆς πρωτοελλ. III περιόδου ἀντιπροσωπεύεται δι' ἐξόχων δειγμάτων, τινὰ τῶν ὁποίων δύνανται νὰ θεωρηθῶν ἐκ τῶν ὠραιότερων τῆς ἐποχῆς: Φιάλαι καὶ πρόχοι εἶναι τὰ συνηθέστερα σχήματα, ἀλλὰ καὶ ἀμφορεῖς, λεκάναι, ζώομορφα τετραποδικὰ σκεύη, πώματα, χωνίον καὶ ἐσχάρα. Μερικὰ φέρουν τμηματικὴν γάνωσιν. Ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ ἀνακάλυψις 5 βοθρίσκων κατὰ μῆκος τοῦ ἀνατολικοῦ τοίχου τοῦ θαλάμου μιᾶς οἰκίας, οἵτινες περιεῖχον λείψανα τροφῶν (κοχλίας, ὄστον ζώου).

Ἐντὸς τῆς κωμοπόλεως τῆς Ραφήνας ἠρευνήθη πρωτοελλ. οἶκημα ἐν ᾧ πολλὰ ἀγγεῖα καὶ διακόσμητος πηλινὴ ἐστία, ὡς καὶ πήλινον χωνίον διὰ τὴν χύσιν χαλκοῦ, τμήμα λιθίνης μήτρας καὶ σκωρίαι χαλκοῦ.

8. Εἰς Βραυρῶνα διὰ τοῦ ἐφόρου κ. Παπαδημητρίου ἐκαθαρίσθη ὁ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τὸ ἀνατολ. αὐτοῦ μικρὸν ἱερόν. Ἐντὸς τοῦ σηκοῦ τοῦ ναοῦ εὐρέθησαν λείψανα τοίχων παλαιότερου ἱεροῦ, τῶν ἀρχῶν τοῦ 6^{ου} αἰ. Εἰς τὸ μικρὸν ἱερόν εὐρέθη πληθὸς ὄστράκων μὲ ὄραϊάς παραστάσεις τοῦ 6^{ου} καὶ 5^{ου} αἰ. ὡς καὶ πολλὰ πῆλινα εἰδώλια, ἀφιερώματα εἰς Ἄρτεμιν.

Ἐπὶ τῆς κλιτύς, ἣτις ὑπέρκειται τοῦ ἱεροῦ, παρατηρήθησαν ἀλλεπάλληλοι περιβόλοι καὶ τμήμα μεσοελλαδικοῦ τοίχου. Ὅθεν ἐπιβάλλεται ἡ ἀνασκαφὴ τῆς προϊστορικῆς ταύτης ἀκροπόλεως.

9. Ἀνασκαφὴ ἐνεργηθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐφόρου κ. Θρεψιάδη εἰς Ἄρνην, προϊστορικὴν ἀκρόπολιν τῆς Κωπαίδος, ὀνομαζομένην σήμερον Γιλᾶ, ἀπέβλεψεν εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν τῶν 4 πυλῶν τοῦ ὀχυρωματικοῦ περιβόλου τῆς. Ἀπομακρυνθέντων τῶν πρὸ τῶν πυλῶν μεγάλων ὀγκολίθων θὰ καταστῆ προσεχῶς δυνατὴ ἡ ὀλοσχερῆς ἐκκαθάρισις τῶν πυλῶν, αἵτινες δὲν εἶχον ἀνασκαφικῶς ἐρευνηθῆ μέχρι τοῦδε. Διὰ τῶν ἐρευνῶν τοῦ κ. Θρεψιάδη ἀπεκαλύφθη σχεδὸν τελείως ἡ Δ. πύλη καὶ ἐν γενικαῖς γραμμαῖς αἱ 3 ἄλλαι. Τὸ σχέδιόν των ὀδηγεῖ εἰς ἀξιόλογα συμπεράσματα περὶ τοῦ τρόπου ὀχυρώσεως τῶν πυλῶν τῶν μυκηναϊκῶν ἀκροπόλεων. Κινητὰ εὐρήματα ἐγένοντο ὄστρακα ὑστεροελλαδικῶν III χρόνων.

10. Ἐν Ἐρετρίᾳ ἐπανελήφθησαν διὰ τῆς ἐφόρου Δίδος Κωνσταντίνου αἱ ἀνασκαφαὶ περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος. Ἡ ἔρευνα ἐξετάθη εἰς 2 σημεῖα 1) παρὰ τὴν ΒΑ γωνίαν τοῦ ναοῦ, ἔνθα εὐρέθη ὀρθογώνιον κτίσμα ἐξ ἀρχῶν λίθων. Εἰς τὸ κέντρον του εὐρέθη στρῶμα τέφρας λιπαρᾶς ὑφῆς, μὲ ὀλίγα κεκαυμένα ὄστᾶ ζῶων καὶ ὄστρακα γεωμετρικῶν ἀγγείων. Ὀλίγον ἔξω τοῦ κτίσματος εὐρέθησαν ὅμοια ὄστρακα καὶ αἰγυπτιακὸν ἀγαλμάτιον τοῦ θεοῦ Νεφέρ - Τουμοῦ, τῶν μεταξὺ τοῦ 600 καὶ 550 π.Χ. χρόνων. Ὅθεν πρόκειται περὶ κτίσματος χρησιμοπονηθέντος ἤδη ἀπὸ τῆς γεωμετρικῆς ἐποχῆς πρὸς ἱερὰς τελετὰς ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἴσως ἐθεμελιώθη βραδύτερον ὁ βωμὸς τοῦ πρώτου ναοῦ.

Ἄλλη σκαφή παρὰ τὴν Ν. πλευρὰν τοῦ ναοῦ ἀπεκάλυψε τμήματα θεμελίων εὐτελῶν κτισμάτων, προφανῶς κεραμικῶν ἐργαστηρίων· διότι ἐντὸς διαμερίσματος εὐρέθη ἄφθονος κεραμικὸς πηλός, ἀρίστης ποιότητος καὶ διαφόρων χρωμάτων, ὡς καὶ μικρὸν ἄγγειον περιέχον χρώματα, εἰς μίαν δὲ γωνίαν καὶ πηλίνην φρεατία.

Ἄλλο πάλιν διαμέρισμα ἐχρησίμευε δι' ἄλλης φύσεως ἐργασίας. Εἰς τοῦτο εὐρέθη στρῶμα θαλασσίας ἄμμου μὲ πολλὰς μεγάλου μεγέθους σκωρίας ἐκκαμινεύσεως χαλκούχου μεταλλεύματος.

Περαιτέρω εὐρέθησαν ἄφθονα τεμάχια κεράμων τοῦ 6^{ου} αἰ. Ἐκ παραλλήλου ἔγινε καὶ καθαρισμὸς σημαντικοῦ οἰκοδομήματος ὅπερ εἶχεν ἀποκαλυφθῆ ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Κουρουνιώτου ἀλλ' ἐγκατελείφθη. Ἐχει δὲ τοῦτο κάτωσιν ναοῦ. Ἄνοικτος ὄχειτος παρὰ τὴν εὐθυντηρίαν του, σχήματος Π, ὑποδηλοῖ ὅτι θὰ πρόκειται περὶ κρήνης.

11. Τὰς ἀπὸ μακροῦ ἐνεργουμένης εἰς τὰς Χριστιανικὰς Θήβας (σημερινὴν Ν. Ἀγχίαλον) τῆς Θεσσαλίας ἀνασκαφὰς συνέχισεν ἡ Ἐταιρεία καὶ ἐφέτος διὰ τοῦ καθηγητοῦ κ. Σωτηρίου, ὅστις ἀπεκάλυψε τὸ μεγαλύτερον τμήμα τῆς κεντρικῆς λεωφόρου τῆς πόλεως, ἣτις διήρχετο ὀπισθεν τῆς βασιλικῆς Α. Τὸ ἀποκαλυφθὲν τμήμα ἔχει μῆκος 60 μ. καὶ πλάτος 3 - 3,40. Εἶναι πλακόστρωτον καὶ στρέφεται δεξιὰ πλησίον ἀποκαλυφθέντος μεγάλου οἰκήματος μετὰ προπύλου.

Ἐκατέρωθεν τῆς λεωφόρου ἀπεκαλύφθησαν πρὸς Β, δύο εὐρύτατα οἰκήματα, πρὸς Ν. δὲ ὀκτὼ συνεχόμενα οἰκήματα, τινὰ τῶν ὁποίων ἦσαν ἐργαστήρια ἢ καταστήματα κεραμικῆς.

Εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν δεξιᾶ τῆς λεωφόρου οἰκημάτων ἦλθεν εἰς φῶς καὶ τὸ λουτρὸν τῆς πόλεως μὲ ὑπόκαυστον καὶ τὰ ἄλλα συναφῆ διαμερίσματα: Frigidarium, Caldarium, αἰθούσας ἀναμονῆς κλπ. Συμφώνως πρὸς τὰ γενόμενα κεραμικὰ εὐρήματα τὸ λουτρὸν ἀνάγεται εἰς ρωμαϊκοὺς χρόνους, ἐχρησιμοποιήθη ὁμως καὶ κατὰ τὴν χριστιανικὴν ἐποχὴν.

Ἄριστερά τῆς λεωφόρου ἠρευνήθη ὁ περίβολος τῆς βασιλικῆς Α καὶ ἡ πρὸ αὐτοῦ στοά, ἀποτελουμένη ἐξ ἐναλλασσομένων κίονων καὶ πεσσῶν. Λόγω ὑπάρξεως ὄχετοῦ ἡ στοά συνδέεται πιθανῶς πρὸς κρήνας ἐκεῖ πλησίον ὑπαρχούσας.

Ἐξωθεν τοῦ μακροῦ τοίχου τῆς στοᾶς ἀπεκαλύφθη ἐκτεταμένον νεκροταφεῖον, ὅπερ ἠρευνήθη ἐν μέρει. Περιεῖχε δὲ τοῦτο καὶ οἰκογενειακοὺς καὶ μεμονωμένους τάφους πλακοσκεπεῖς. Οἱ πρῶτοι εἶναι σύγχρονοι τῆς βασιλικῆς, οἱ ἄλλοι μεταγενέστεροι, οὐχὶ ὅμως νεώτεροι τοῦ 8^{ου} αἰ. ὅτε κατεστράφησαν αἱ Φθιώτιδες Θῆβαι. Χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τῶν οἰκογενειακῶν τάφων εἶναι ὅτι φέρουν δυτικῶς στήλην μὲ μέγαν ἀνάγλυφον σταυρὸν ἐμπρὸς καὶ ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας τετράγωνον ὀπήν. Πρὸ τῆς στήλης ὑπῆρχε μαρμαρινὴ λεκάνη, ἴσως χάριν τῶν νεκροδείπνων.

Κτερίσματα εὐρέθησαν μόνον λύχνοι, ὡς καὶ ἐλάχισται ἐπιγραφαί, ὧν σπουδαιότερα ἡ ἑξῆς:

Κοιμητήριον Γερμανοῦ διδασκάλου καὶ Ἀλεξανδρίας.

τοῦ 6^{ου} πιθανῶς μ.Χ. αἰῶνος.

Πλὴν τῶν λύχνων εὐρέθησαν καὶ σφραγίδες καὶ ἐνδιαφέροντα σιδηρᾶ, οἰκοδομικὰ καὶ θεριστικὰ ἐργαλεῖα καὶ τέλος νομίσματα.

12. Διὰ τοῦ ἐφόρου κ. Βερδελῆ ἐνηργήθη εἰς Φάραλον σκαφὴ ἀνατολικῶς τοῦ πέρυσιν ἀνασκαφέντος μεγάλου θολωτοῦ ἀρχαϊκοῦ τάφου. Διὰ ταύτης ἦλθον εἰς φῶς 3 μεγάλα ταφικὰ κτίσματα, 2 τετράγωνα καὶ 1 θολωτόν, μὲ σημαντικὸν ἕκαστον περιεχόμενον. Τὸ 1^{ον} κτίσμα διαστάσεων 4 × 4 εἶχε στέγην τετρακλινῆ. Εἰς τὸ μέσον του εὐρέθη παρῖνη σαρκοφάγος σεσυλημένη. Ἐντὸς τοῦ κτίσματος εὐρέθησαν ἱκανὰ ὄστρακα ἀττικῶν κυλίκων καὶ ληκυθίων τοῦ β' ἡμίσεος τοῦ 5^{ου} π.Χ. αἰ. Τὸ 2^{ον} τετράγωνον κτίσμα περιεῖχε μόνον ὀλίγα θραύσματα ἀγγείων τοῦ 5^{ου} αἰ. Παραπλευρῶς του εὐρέθησαν 2 μαρμάρινοι παραστάδες καὶ τριγωνικὴ στέψις ἐπιτυμβίου ναῖδιοσχήμου μνημείου, ὅπερ θὰ ἦτο ἴσως τεθειμένον ὑπὲρ τὸ ταφικὸν κτίσμα. Παρὰ τὰ ἀρχιτεκτονικὰ μέλη εὐρέθη καὶ τμῆμα ἐπιτυμβίου ἀναγλύφου, ἐφ' οὗ εἰκονίζεται τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος

γέροντος καθημένου, γενειῶντος καὶ φαλακροῦ, μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ἄνω, ἀτενίζουσαν προφανῶς ἄλλην πρὸ αὐτοῦ ἰσταμένην μορφήν, πρὸς ἣν τείνει τὴν δεξιάν. Εἶναι ἔργον καλλῆς ἐπαρχιακῆς τέχνης τοῦ τέλους τοῦ 5^{ου} π.Χ. αἰῶνος.

Τέλος ὁ θολωτὸς τάφος ἔχει δρόμον πρὸς Β. Ἡ θόλος του ἔχει διάμ. 4 μ. ἀλλ' εἶναι ἐντελῶς κατεστραμμένη. Σημαντικὰ ὅμως ὑπῆρξαν τὰ ἐν αὐτῷ γενόμενα εὐρήματα ἥτοι δεκάς πωρίων τετραγώνων ὀστεοθηκῶν. Εἰς τὸ κάλυμμα τῆς μιᾶς εἶχε χαραχθῆ τὸ ὄνομα τῆς νεκρᾶς, ΑΓΑΠΑ (ἀρχῶν 5^{ου} αἰ.). Εὐρέθησαν ἐπίσης τεμάχια μελανομόρφων ἀττικῶν ἀγγείων μεγάλου σχήματος, Ἐντεῦθεν συνάγεται, ὅτι ὁ τάφος θὰ κατεσκευάσθῃ εἰς τὸ τέλος τοῦ 6^{ου} ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ 5^{ου} π.Χ. αἰ., εἶναι δηλ. σύγχρονος πρὸς τὸν ἄλλον θολωτὸν τάφον, ὅστις ἀνεκαλύφθη κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη.

13. Εἰς ἀνεγειρομένην νέαν οἰκοδομήν τῆς Λαρίσης εὐρέθησαν 3 μεγάλοι σφόνδυλοι δωρικῶν κιόνων καὶ ἄλλα ἀρχιτεκτονικὰ μέλη καὶ κάτωθεν αὐτῶν ἴχνη θεμελίων.

Ἐνεργηθεῖσης σκαφῆς διὰ τοῦ ἐφόρου κ. Βερδελεῆ ἀπεκαλύφθη σειρὰ βάθρων τιμητικῶν ἀνδριάντων καὶ παρ' αὐτὰ ἰσχυρὸν θεμέλιον μεγάλου οἰκοδομήματος. Τὸ οἰκοδόμημα ἀνήκει εἰς τὸν 4^{ον} ἢ τὸν 3^{ον} π.Χ. αἰ. καὶ εἶναι ἴσως ἡ ἀγορὰ τῆς ἀρχαίας πόλεως, δύναται ὅμως καὶ νὰ ταυτισθῆ πρὸς τὸν ναὸν τοῦ Κερδῶφου Ἀπόλλωνος, πρὸ τοῦ ὁποίου, κατ' ἐπιγραφικὰς μαρτυρίας, ἴσταντο τιμητικοὶ ἀνδριάντες καὶ ψηφίσματα.

Πλὴν τῶν θεμελίων εὐρέθησαν καὶ θραύσματα τιμητικῶν ἐπιγραφῶν καὶ χαλκῆ ὀπλῆ ἵππου, ἀνήκουσα εἰς μέγαν, ἔφιππον, χαλκοῦν ἀνδριάντα.

14. Εἰς Καρύτσαν τοῦ Δίου ἀνεσκάφη διὰ τοῦ ἐφόρου κ. Μακαρόνα εἰς τυχαίως πρὸ τριετίας εὐρεθεῖς μακεδονικὸς τάφος. Ἡ πρόσοψις του εἶναι ἀπλή συνισταμένη ἐκ τοίχου διατρυπωμένου ὑπὸ θύρας καὶ στεφομένου ὑπὸ ἀετώματος μετ' ἀκρωτηρίων.

Ἔσθη ἢ πρόσοψις εἶναι κεκονιασμένη. Εἰς τὸ μέσον ὑπάρχει ὀριζοντία ἐρυθρᾶ ταινία.

Ἡ θύρα ὁδηγεῖ ἀπ' εὐθείας εἰς τὸν νεκροθάλαμον ἔχοντα διαστάσεις 2 × 2,50. Ὑπὸ τὴν γέννησιν τῆς καμάρας εὐρίσκεται ἐξέχουσα ταινία μὲ κυμάτιον. Ἀπέναντι τῆς εἰσόδου σώζεται ἡ νεκρική κλίνη, ἐκτισμένη καὶ ἐπικεχρισμένη, φέρουσα δ' ἔγχρωμον διακόσμησιν, ἀπομιμουμένην τὴν τῶν μαρμαρίνων κλινῶν τῶν μεγάλων τάφων.

Ὁ τάφος εὐρέθη ἀσύλητος. Κτερίσματα εὐρέθησαν: λύχνος, χαλκοῦν κάτοπτρον, δύο χαλκαῖ φιάλαι καὶ χρυσοῦς δακτύλιος, ἅτινα τὸν χρονολογοῦσιν εἰς τὸ τέλος τοῦ 3ου ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ 2ου π.Χ. αἰ. Ὁ νέος τάφος ἀποτελεῖ μικρογραφίαν τῶν μεγάλων ναοειδῶν μακεδονικῶν τάφων, ὡς ὁ τῆς Βεργίνας καὶ ὁ παλαιότερον ὑπὸ τοῦ Σωτηριάδου εὐρεθεὶς ἐν Δίῳ.

15. Εἰς τὰ Ἄ β δ η ρ α ἐνήργησεν ἡ Ἐταιρεία ἀνασκαφῆν διὰ τοῦ ἐφόρου κ. Δ. Λαζαρίδη. Κατὰ ταύτην ἀνευρέθη τμῆμα ἀρχαίου κτηρίου ἐκτισμένου κατὰ τὸ ψευδισόδομον σύστημα. Οἱ τοῖχοι τοῦ φέρουν ἐσωτερικῶς ἐπίχρῖσμα μετὰ ζωηρῶς ἐρυθροῦ χρώματος. Ἄνω ὑπῆρχον γείσα ἐξ ἀσβεστοκονιάματος. Ἐξ ὀστράκων ἀγγείων τὸ κτήριο χρονολογεῖται εἰς τὸν 4ον π.Χ. αἰῶνα.

Εἰς ἄλλην δοκιμαστικὴν τάφρον εὐρέθη ἀνάγλυφον Κυβέλης καὶ ἄλλα εἰδώλια τῆς αὐτῆς θεᾶς, ὥστε θὰ πρόκειται περὶ μικροῦ ἱεροῦ ἑλληνιστικῶν πιθανώτατα χρόνων.

Τρίτη δοκιμαστικὴ τάφρος ἀπεκάλυψεν ἄλλο κτήριο, ἴσως οἰκίαν, μὲ ψηφιδωτὸν δάπεδον εἰκονίζον ζεύγη δελφίνων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχει ἀνὰ ἓν ἄνθος κρίνου καὶ ρόδα. Ἀνευρέθησαν ἐπίσης καὶ ἄλλα εἰδώλια καὶ κεφαλαὶ ἐξόχου τέχνης ὡς καὶ μέλη ἀρχιτεκτονικά.

16. Εἰς Λευκάδια τῆς Ναούσης ἡ ἐφετινὴ σκαφὴ ἐγένετο καὶ πάλιν διὰ τοῦ ἐφόρου κ. Πέτσα. Συνεχίσθη ἡ ἀποκάλυψις

τοῦ μεγάλου μακεδονικοῦ τάφου, ἐν συνδυασμῶ πρὸς ἐργασίας ὑποστηλώσεως καὶ ἐξασφαλίσεως τοῦ μνημείου.

Εἰς τὸ ἀριστερὸν ἄκρον μετακίονιον τῆς προσόψεως ἔφθασεν ἡ ἀνασκαφὴ μέχρι τῆς βάσεως τοῦ μνημείου. Ἀπεκαλύφθη οὕτω ἡ γραπτὴ παράστασις μιᾶς μορφῆς ἣτις δὲν εἶχε ταυτισθῆ ἀκόμη, ἐπειδὴ δὲν ἔφερεν ἐπιγραφὴν ἢ χαρακτηριστικόν τι σύμβολον, ὡς αἱ ἄλλαι τρεῖς εὐρεθεῖσαι (τοῦ Ἑρμοῦ, τοῦ Αἰακοῦ καὶ τοῦ Ραδαμάνθυος). Ἡ νέα μορφή παριστᾷ πολεμιστὴν ὄρθιον μὲ δόρυ εἰς τὴν δεξιάν καὶ ξίφος εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα. Στρέφει ἐλαφρῶς πρὸς δεξιὰ ὡς νὰ ἀκολουθῆ τὸν παραπλευρῶς εἰκονιζόμενον Ἑρμῆν. Εἶναι λοιπὸν προφανῶς ὁ νεκρὸς, ὀδηγούμενος εἰς τὸν Ἄδην ὑπὸ τοῦ ψυχοπομποῦ Ἑρμοῦ.

Ἀπροσδόκητον εὕρημα τῆς ἀνασκαφῆς ὑπῆρξεν ἐπιγραφὴ μὲ πολλὰς πράξεις ἀγοραπωλησίας κτημάτων.

17. Ἐν Δωδώνῃ συνέχισεν ἡ Ἑταιρεία τὰς ἀνασκαφὰς αὐτῆς διὰ τοῦ καθηγητοῦ κ. Εὐάγγελιδου. Ἡ ἀνασκαφὴ ἐξετάθη εἰς 4 σημεῖα ἢτοι α) Νοτίως τῆς χριστιανικῆς βασιλικῆς β) Ν.Δ. τοῦ γενικοῦ χώρου τῆς ἀνασκαφῆς ἐντὸς τοῦ κοίλου τοῦ θεάτρου καὶ τέλος γ) εἰς τὴν πύλην τοῦ τείχους τῆς ἀκροπόλεως ἣτις ἐκαθαρίσθη. Ἐνδιαφέροντα εἶναι τὰ γενόμενα πολλὰ κινητὰ εὐρήματα, ἐξ ὧν σὰς ἀναφέρω τὰ κυριώτατα καὶ δὴ α) μολύβδινα ἐνεπίγραφα ἐλάσματα περιέχοντα ἐρωτήσεις πρὸς τὸν Δία τὸν Δωδωναῖον καὶ τὴν Διώνην. Σὰς παρέχω μίαν ἐξ αὐτῶν: *Καλλικράτης ἐπερωτᾷ τὸν θεὸν ἢ ἔσται αὐτῶ γενεὰ ἀπὸ τῆς Νίκης τῆς γυναικός.* Ἐκ τῶν ἔργων τέχνης εὐρέθησαν α) χρυσοῦς λέων ἐκ λεπτοῦ ἐλάσματος, ἐφ' οὗ ἔκτυπον τὸ σῶμα καὶ οἱ μύες, κατὰ δὲ τὴν χαίτην μικρά, στενὰ διαχωρίσματα πεπληρωμένα μὲ κυανῆν ὕλην. Τὸ ἔλασμα θὰ ἦτο πιθανῶς ἐπερραμμένον ἐπὶ ὑφάσματος, ὡς μαρτυροῦσιν οἱ ὀπισθεν μικροὶ κρίκοι. Ὁ λέων εἶναι Περσικῆς τέχνης, ἴσως τοῦ 6^{ου} π.Χ. αἰ. Ἄλλο ἐνδιαφέρον εὕρημα εἶναι χαλκοῦν εἰδώλιον αἰγὸς στρεφούσης τὴν κεφαλὴν, μὲ ἐλάχιστα ἐγγάρακτα κοσμήματα. Ἀνήκει εἰς τὴν πρῶτον ἀρχαϊκὴν τέχνην.

Χαλκᾶ εὐρέθησαν καὶ ἄλλα πολλά, ὧν τὸ σπουδαιότερον εἶναι εἰδώλιον πολεμιστοῦ, ὕψους 0,11, προδαιδαλικῶν χρόνων. Ὑψώνει τὴν δεξιὰν παρὰ τὴν κεφαλὴν, παρ' ἣν ἐκράτει τὸ ἔλλειπον δῦρον, εἰς δὲ τὴν κάτω ἀριστερὰν εἶχεν ἀσπίδα. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φέρει κωνικὸν πῖλον.

Πλὴν τῶν χαλκῶν εὐρέθη καὶ ἀπελευθερωτικὴ ἐπιγραφή ἐπὶ λίθου ἀναφέρουσα βασιλέα Ἀλέξανδρον.

18. Ἐν Κασσώπῃ συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἐπιμελητοῦ κ. Δάκαρη ἡ ἀνασκαφὴ δύο δωματίων τοῦ προπέρουςιν ἀποκαλυφθέντος καταγωγίου. Ἐντὸς τοῦ ἐνὸς εὐρέθη τμήμα μαρμαρίνου ἀνδρικοῦ κορμοῦ ἑλληνιστικῶν χρόνων, μὲ πρόσθετον βραχίονα καὶ ὤμον. Φορεῖ χιτῶνα καὶ ἱμάτιον.

Ἄνεσκάφη ἐπίσης καὶ τὸ ἥμισυ μεγάλης στοᾶς, μήκους 63 μ., διστοίχου, ἑλληνιστικῶν χρόνων, ἐχούσης ἐσωτερικῶς 13 τετραγώνους πεσσούς καὶ ἐξωτερικῶς 27 πωρίνους δωρικοὺς κίονας. Εὐρέθησαν πολλὰ ἀρχιτεκτονικὰ μέλη, κιονόκρανα, τρίγλυφα, γείσα κλπ. Πρὸ τῆς στοᾶς ἀπεκαλύφθη σειρὰ 12 βάθρων ὡς καὶ 4 ἡμικυκλικὰ ἐξέδρα, ἐφ' ὧν ποτε ἴσταντο ἀγάλματα. Ἀπὸ τὴν στοᾶν ταῦτην προέρχονται καὶ οἱ πέρουςιν εὐρεθέντες ἀνθεμωτοὶ καλυπτῆρες μὲ παράστασιν Γανυμήδους ἀρπαζομένου ὑπὸ τοῦ ἀετοῦ (Διός).

19. Ἐν Κερκύρα διεξήχθησαν ἀνασκαφαὶ διὰ τοῦ ἐφόρου κ. Β. Καλλιπολίτη, βορείως τῆς νεωτέρας ἐκκλησίας τῆς Παλαιοπόλεως. Διὰ τούτων ἐξηκριβώθη α) τὸ σχέδιον τῆς παλαιοχριστιανικῆς βασιλικῆς, τῆς ὁποίας ἀπεκαλύφθη ὁ βόρειος ἐξωτερικὸς τοῖχος καὶ ἐνδιάμεσον παράλληλον αὐτῷ θεμέλιον ἐφ' οὗ ἔβαινε ἄλλη τοξοστοιχία. Εἶχεν ἄρα ἡ βασιλικὴ 2 πλάγια κλίτη πρὸς Β. ἤτοι θὰ ἦτο πεντάκλιτος. Ἡ διαίρεσις αὕτη διεκόπτετο, ὥστε νὰ δημιουργῆται ἐγκάρσιον κλίτος. Εὐρέθησαν χριστιανικά τινα γλυπτὰ ἐν οἷς καὶ ἀνάγλυφον ἀμνοῦ καλῆς ἐργασίας.

Τὸ ἐνδιάμεσον θεμέλιον ἀπεδείχθη ἀνήκον εἰς ἀρχαιότερον, ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς κτήριον, ὅπερ καὶ ἀνεσκάφη. Ἦτο δὲ τοῦτο

ἡμικυκλικὴ ἀψὶς διαμ. περίπου 30 μ. Ἴσως νὰ ἦτο βουλευτήριον ἢ ἐκκλησιαστήριον, ὑπόθεσις ἐνισχυομένη καὶ ἐκ τῆς παρ' αὐτὸ εὐρέσεως τιμητικῆς καὶ ἄλλων ἐπισήμων ἐπιγραφῶν.

Σπουδαία εἶναι ἢ εἰς βαθύτερον ἐπίπεδον ἀποκάλυψις ἀρχαιοτάτου κτίσματος καὶ ἀδιαταράκτου στρώματος κεραμεικῶν εὐρημάτων ὑστερογεωμετρικῶν χρόνων δηλ. τοῦ τελευταίου τρίτου τοῦ 8^{ου} π.Χ. Τὰ εὐρεθέντα ὄστρακα ἀνάγονται εἰς τὴν πρῶτον πρωτοκορινθιακὴν ἐποχὴν, εἶναι ἄρα σύγχρονα πρὸς τὸν παραδεδομένον ἀποικισμὸν τῆς Κερκύρας ὑπὸ τῶν Κορινθίων, γενόμενον κατὰ Στράβωνα τὸ 734 π.Χ. ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Χερσικράτους. Οὕτω τὸ πρῶτον ἐμφανίζονται ἐν Κερκύρα καὶ δὴ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ πόλει, πρῶτα κορινθιακὰ ἀγγεῖα· διότι τὰ μέχρι τοῦδε γνωστὰ ἀνήκον εἰς τὴν ὄψιμον πρωτοκορινθιακὴν περιόδον (650 - 625).

20. Ἐν Παλαιᾷ Κορίνθῳ συνεχίσθη διὰ τοῦ κ. Δ. Πάλλα ἡ ἀνασκαφὴ τῆς βασιλικῆς Σκουτέλας. Ἐφέτος κατὰ προέκτασιν τοῦ Β. κλίτους, ἐπεσημάνθη ἡ ὑπαρξὶς βοηθητικοῦ χώρου — πιθανῶς νεκρικοῦ προορισμοῦ. Δυτικῶς τῆς ὁδοῦ ἀπεχωματώθη μέγα μέρος τοῦ νάρθηκος καὶ οἱ πρὸς Δ. τοῦ βαπτιστηρίου χώροι. Ἐκ τούτων ὁ μικρότερος, προσιτὸς ἐκ τοῦ Ν. κλίτους καὶ ἐκ τοῦ κατὰ προέκτασιν τοῦ νάρθηκος, ἀποτελεῖ τὸν προθάλαμον, ἴσως τὸ ἀποδυτήριον τοῦ βαπτιστηρίου. Ὁ μεγαλύτερος χώρος θὰ εἶναι ὁ προαύλιος ἢ ἐξώτερος οἶκος, χρησιμεύων διὰ κατηχητικὰς διδασκαλίας, εὐχὰς εἰς τοὺς κατηχουμένους, ἐξορκισμοὺς πρὸ τοῦ βαπτίσματος, μετὰ δὲ τὸ βάπτισμα διὰ τὴν παροχὴν τῆς σφραγίδος τοῦ χρίσματος, θὰ ἦτο λοιπὸν τὸ *Consignatorium* ἢ χριστήριον. Κατ' ἀρχὰς μικρότερον, ἐπεξετάθη ἀργότερον, ἐφωδιάσθη δὲ καὶ μὲ κτιστὸν βᾶθρον διὰ τὴν ἔδραν τοῦ ἐπισκόπου.

Εἰς τὸ Ν. κλίτος τοῦ ναοῦ εὐρέθησαν κορινθιακὰ κιονόκρανα, ἐπιθήματα, κορμοὶ κίωνων καὶ κατὰ χώραν 2 βάσεις αὐτῶν, ὅθεν ὑπελογίσθη ὅτι ἐκάστη κιονοστοιχία εἶχε 13 κίονας.

Ὁ κ. Δ. Πάλλας ἔσκαψεν ἐπίσης παρὰ τὸ 3^{ον} χιλιόμετρον τῆς ὁδοῦ Κορίνθου - Ἀργους ἔπαυλιν μὲ κεντρικὴν αὐλήν, ἔχουσαν πι-

θανῶς στοὰς κατὰ τὰς 3 πλευρὰς καὶ imbricium. Ἐπὶ τῇ βάσει εὐρημάτων ἢ ἔπαυλις χρονολογεῖται εἰς τὸν 3^{ον} μ. Χ. αἰ. Πρὸς Βορρῶν τῆς ἐπαύλεως εὐρέθη καὶ μεγάλη τετράπλευρος, ὕψαιθρος δεξιαμενῆ, μήκους 22,70 καὶ πλάτους 10 μ. Ἐκ τεμαχίου λύχνου χρονολογεῖται εἰς τὸν 1^{ον} αἰ. μ. Χ.

21. Ἐν Μυκῆναις ἐνήργησεν ἡ Ἑταιρεία συμπληρωματικὰς ἀνασκαφικὰς ἐργασίας καὶ ἐρεύνας διὰ τοῦ ἐφόρου κ. Ι. Παπαδημητρίου. Κύριος σκοπὸς ἦτο ἡ διερεύνησις τοῦ ἐξωτερικοῦ κυκλικοῦ ταφικοῦ περιβόλου, ἀλλ' ἡ μερικὴ διὰ τῆς Δίσεως Ἀναστηλώσεως γενομένη ἀναστήλωσις μνημείων τῶν Μυκηναίων ἐπέβαλλε τὴν διερεύνησιν τοῦ τάφου τοῦ Αἰγίσθου, τοῦ ἀνακτόρου τῆς ἀκροπόλεως καὶ τοῦ παλαιότερου ταφικοῦ περιβόλου. Κατὰ τὸ Ν. τμήμα τοῦ νέου κυκλικοῦ περιβόλου ἠρευνήθη ὁ περὶ τὸν μεσοελλαδικὸν ἱπνὸν χῶρος. Εὐρέθησαν δάπεδα μεσοελλαδικῶν οἰκημάτων, ὧν τὸ παλαιότερον περιελάμβανε καὶ τὸν ἱπνόν, τὸ δὲ μεταγενέστερον ἀνήκεν εἰς νεωτέραν ἀψιδωτὴν οἰκίαν τῆς μεσοελλαδικῆς περιόδου. Λείψανα μεσοελλαδικῶν οἰκήσεων εὐρέθησαν καὶ εἰς τὸ Ν. ἄκρον τοῦ περιβόλου ἐξ ὧν βεβαιοῦται ὅτι πρὸ τῆς καθιερωσεώς του ὡς νεκροταφείου ὁ χῶρος οὗτος κατωκείτο.

Εἰς τὸν θολωτὸν τάφον τοῦ Αἰγίσθου κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν ὑπὸ τῆς Ὑπηρεσίας Ἀναστηλώσεως τμήματος τῆς ἐπιχώσεως τῆς θόλου τὸ ὁποῖον εἶχε μείνει ἄσκαπτον, συνελέγησαν ὄστρακα ἀγγείων ἀπὸ τῆς μεσοελλαδικῆς μέχρι τῆς ἑλληνιστικῆς περιόδου, μεταξὺ δ' αὐτῶν καὶ τοῦ ἀνακτορικοῦ ρυθμοῦ, τινὰ τῶν ὁποίων συνανήκουν πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ Wace παλαιότερον (1922) εὐρεθέντα.

Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ δρόμου τοῦ αὐτοῦ τάφου ἀπεκαλύφθη δάπεδον ἐκ σχιστολιθικῶν πλακῶν, ἡ δὲ ὑπ' αὐτὸ ἐπίχωσις παρέσχε μεσοελλαδικὰ ὄστρακα. Τὰ στοιχεῖα ταῦτα ὁμοῦ μὲ τὰ προκύπτοντα ἐκ τῆς ἀκριβεστεράς σπουδῆς τῆς τεχνικῆς κατασκευῆς τοῦ τάφου τοῦ Αἰγίσθου ὑποδηλοῦν πρωϊμωτέραν χρονολόγησιν αὐτοῦ.

Νοτιώτερον τοῦ δρόμου ἀνεσκάφη τμήμα μεγάλου οἰκοδομήματος ἱστορικῶν χρόνων καὶ ἐντὸς αὐτοῦ εὐρέθησαν in situ χύτραι

παρ' ἐστίαν. Ἐκ τῆς ἐπιχώσεώς του συνελέγησαν καὶ κορινθιακὰ ἀγγεῖα τοῦ τέλους τοῦ 6^{ου} π. Χ. αἰ. ὡς καὶ τμήμα μελανομόρφου ἀμφορέως μὲ παράστασιν Διονύσου, Σιληνῶν καὶ Μαινάδων καὶ ἀρματοδρομίας, τοῦ β' ἡμίσεος τοῦ 6^{ου} αἰῶνος.

Ἐντὸς τοῦ ἐσωτερικοῦ ταφικοῦ περιβόλου ἀνεκαλύφθησαν ἄλλα τεμάχια βάσεων τῶν πωρίνων ἐπιτυμβίων στηλῶν. Τμήμα τῆς ἐπιχώσεως εἰς τὸ Β. μέρος τοῦ κύκλου ἀνασκαφὲν ἦτο ἄνω μεσοελλαδικόν, μετ' αὐτὸ δὲ πρωτοελλαδικόν μὲ τινα ὄστρακα νεολιθικά, πιστοποιοῦντα τὴν ὑπαρξιν οἰκισμοῦ ἐν Μυκῆναις ἤδη ἀπὸ τῆς νεολιθικῆς ἐποχῆς.

Ἐπὶ τοῦ ἀνακτόρου κατὰ τὰς ἐργασίας ἀναστηλώσεως ἀπεκαλύφθη παρὰ τὴν Ν. παραστάδα τοῦ προδόμου πλᾶξ ἀλαβάστρου φέρουσα λεκανοειδῆ κοιλότητα καὶ παρ' αὐτὴν τεμάχια τετραγώνου τραπέζης προσφορῶν ἐκ πορφυρίτου μὲ δισκοειδῆ ἔξαρσιν ἐν τῷ μέσῳ καὶ 4 ὀπᾶς, δι' ὧν ἐστερευοῦτο ἐπὶ βάσεως. Μικρὰ σκαφὴ ἀπεκάλυψεν ὑπὸ τὸ δάπεδον στρογγύλον κτίσμα πιθανῶς βωμὸν παρ' ὃν ἔκειτο ἡ τράπεζα, παρ' αὐτὸ δὲ πολλὰ τμήματα στρογγύλων τραπεζῶν προσφορῶν ἐκ κονιάματος κοσμουμένου διὰ γραπτῶν σπειρῶν καὶ ροδάκων. Ἀνατολικῶς τῆς ἐξ ἀλαβάστρου λεκάνης τὸ δάπεδον ἦτο ἐκ κονιάματος καὶ οὐχὶ ἐξ ἀλαβάστρου, προφανῶς διότι θὰ ὑπῆρχεν ἐκεῖ θρόνος, ὡς εἰς τὸ ἀνάκτορον τῆς Πύλου, δεξιᾷ τῆς εἰσόδου.

22. Εἰς τὴν Πρόνοιαν τοῦ Ναυπλίου ὁ ἐπιμελητὴς κ. Σ. Χαριτωνίδης συνέχισε τὴν ἀνασκαφὴν τάφων τῆς ὑστερογεωμετρικῆς ἐποχῆς. Εὐρέθη ἐφέτος ἀναλημματικὸς τοίχος χειμάρρου μήκους 10 μ. καὶ ἀνατολικώτερον τοίχος κάθετος πρὸς 3 ἄλλους εὐρεθέντας κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη. Ὅλοι συναπετέλουν γεωμετρικὸν οἶκημα. Δυτικώτερον ἀπεκαλύφθησαν καὶ στρώσεις λίθων, ὀδῶν πιθανώτατα.

Εὐρέθησαν ἐπίσης καὶ κυκλικὸς τάφος, διαμ. 2 μ., ὠρουγμένος ἐντὸς τοῦ ἐδάφους. Ἐκαλύπτετο διὰ ξυλίνης ἢ καλαμίνης στέγης

μὲ στρώμα πηλοῦ ἐπ' αὐτῆς καὶ μεγάλας πλάκας ἐπὶ τοῦ στρώματος. Ἐντὸς αὐτοῦ εὐρέθησαν ἄφθονοι κωνικοὶ πόδες κυλίκων.

Εἰς ἄλλα σημεῖα ἤλθον εἰς φῶς 2 κτιστοὶ τάφοι, ὧν ὁ εἰς σχήματος τραπέζιου περιεῖχε 2 ἀγγεῖα πρωΐμου γεωμετρικοῦ ρυθμοῦ. Ὁ σκελετὸς ἐσώζετο μερικῶς, ἦσαν δὲ ὄρατὰ καὶ τὰ ἴχνη καύσεως (ἡμικαύσεως).

23. Ἐν Ἐρμιόνη μαθηταὶ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου ἀσχολούμενοι εἰς τὴν διαρρῦθμιν τοῦ πρὸ τοῦ σχολείου των χώρου παιδιῶν ἀπεκάλυψαν τυχαίως ψηφιδωτὸν δάπεδον μετ' ἐπιγραφῆς. Τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας εἰδοποιηθὲν ἀπέστειλε χάριν τῆς συντηρήσεως τοῦ κινδυνεύοντος νὰ καταστραφῇ ψηφιδωτοῦ τὸν ἐπιθεωρητὴν ἀρχιτέκτονα τῆς Ἀναστηλώσεως κ. Ε. Στίκιαν, ὅστις ἐφρόντισε διὰ τὴν στερέωσίν του, ἀνέλαβε δ' ἀργότερον, ἐντολῇ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας καὶ τὴν ἀνασκαφὴν τοῦ ὄλου συγκροτήματος εἰς ὃ ἀνήκε τὸ εὐρεθὲν ψηφιδωτόν.

Ἐκ τῆς ἐρεύνης ἀπεδείχθη ὅτι τὸ δάπεδον ἀνήκεν εἰς τὴν Ν. Δ. εἴσοδον μεγάλης παραθαλασσίας παλαιοχριστιανικῆς βασιλικῆς, ἀποτελουμένης ἐξ αὐλῆς (αἰθρίου), νάρθηκος καὶ κυρίως ναοῦ μὲ ἡμικυκλικὴν κόγχην ἱεροῦ πρὸς ἀνατολάς. Τὸ ὄλικόν μῆκος αὐτῶν εἶναι 40 μ. τὸ δὲ πλάτος 17,60.

Ἡ αὐλή, πλακόστρωτος, φέρει ἐν τῷ μέσῳ δεξαμενὴν, συνεκοινώνει δὲ μὲ τὸν νάρθηκα διὰ τριβήλων. Ἄλλα τριβήλα ὑπῆρχον εἰς τὰ ἄκρα τοῦ νάρθηκος ὡς καὶ τῆς αὐλῆς. Ὁ νάρθηξ φέρει ὀρθογώνιον ἐξέδραν, τὸ δὲ δάπεδόν του εἶναι ἐστρωμένον μὲ ψηφιδωτὰ εἰκονίζοντα τρέχοντα ζῶα (αἶγαυρον, πάρδαλιν) καὶ μακρόλαιμα πτηνὰ ἑκατέρωθεν ἀγγελίου.

Ὁ κυρίως ναὸς εἶναι ὡσαύτως ἐστρωμένος μὲ ψηφιδωτὰ ἐν εἶδει τάπητος. Εὐρέθη ἐπίσης καὶ ἡ βάσις ἐξαγωνικοῦ ἄμβωνος ὡς καὶ τοῦ τέμπλου, ὅπερ εἶχε 2 κίονας πρὸ τῆς ὥραιας πύλης.

Αἱ κιονοστοιχίαι εἶχον 6 κίονας ἐκάστη. Ἡ ἀπόδοσις τῶν ζώων εἶναι γραμμικὴ καὶ ἐπίπεδος. Τὰ θέματα ὁμῶς τοῦ προπύλου εἶναι ὀλίγον μεταγενέστερα, ἴσως τοῦ 7^{ου} αἰ., ὡς μαρτυρεῖ ὁ ἀετὸς ὁ κρα-

τῶν τὴν πέριξ διὰ τῶν δυνάμεων του. Ὁ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἀναφερόμενος ἐπίσκοπος Ἐπιφάνειος εἶναι ἄλλοθεν ἄγνωστος.

Ἄλλο ψηφιδωτὸν εὐρέθη ἐντὸς αὐτῆς τῆς οἰκίας Μεϊντάνη εἰκονίζει δὲ τοῦτο παγώνια, ἐλάφους, νήσους καὶ ἄλλα πτηνὰ καὶ λόγῳ τῆς τεχνοτροπίας του ἀνάγεται εἰς τὸν 6^{ον} μ.Χ. αἰῶνα.

25. Εἰς τὴν Κυνοουρίαν ἔσκαψεν ἡ Ἑταιρεία, παρὰ τὰ Βούρβουρα, διὰ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ρωμαίου, ἀρκετὰ ἰδιωτικὰ κτίσματα, μὲ ξηροτοίχους κάτω καὶ ἄνω πηλίνους ξυλοπλέκτους τοίχους καὶ μὲ κιονοστοιχίας κατὰ τὴν πρόσοψιν εἰς τινὰ ἐξ αὐτῶν. Ἄδηλον εἶναι ἂν τὰ κτήρια αὐτὰ ἦσαν δημόσια ἢ ἰδιωτικά.

Ἄπαξ μόνον ἐσημειώθησαν κατὰ χώραν βάσεις κιόνων μεταξὺ παραστάδων ἐνθυμίζουσαι τὰς μυκηναϊκὰς. Ἐν μέγα τετράγωνον κτίσμα παρουσιάζει ὄπιον ἀψίδα, εἶναι δὲ πιθανὸν ὅτι ἦτο δημόσιον, πρυτανεῖον ἢ βουλευτήριον. Εἰς 6 οἰκίας παρατηρήθησαν μικρὰ ἡμικυκλικὰ ἢ τριγωνικὰ κτίσματα κατὰ τὰς γωνίας προοριζόμενα δι' οἰκιακὴν λατρείαν. Ἐντὸς αὐτῶν εὐρέθησαν πολλὰ ἀναθηματικὰ ἀγγεῖα καὶ συντριμματα μεγάλων ἐρυθρομόρφων ἀγγείων, ἅτινα συνεκολλήθησαν ἀποτελέσαντα εὐμεγέθη πελίκην ἐφ' ἧς εἰκονίζεται ἡ Θέτις ἱππεύουσα ἱππόκαμπον καὶ κομίζουσα τὰ ὄπλα τοῦ Ἀχιλλέως. Ἴσως εἶναι ἡ καλυτέρα τοιαύτη παράστασις Θέτιδος τὴν ὁποίαν ἔχομεν.

Ἀπὸ ὑπὲρ τὰ 500 συντριμματα συνεκροτήθη καὶ μεγάλη πρόχους παρέχουσα τὴν πληρεστέραν μέχρι τοῦδε παράστασιν τῆς γεννήσεως τῆς Ἐλένης, μὲ μέγαν βωμὸν ἐν τῷ μέσῳ καὶ ὑπὲρ αὐτὸν ὠδὸν μὲ προβάλλουσαν ἐξ αὐτοῦ τὴν μικρὰν Ἐλένην, ὑπεράνω δ' αὐτοῦ καὶ ἀριστερῶ τὴν ἔκκληκτον Λήδαν. Τὴν κεντρικὴν αὐτὴν παράστασιν πλαισιώνουν οἱ συμπαριστάμενοι Διόσκουροι μὲ τοὺς θαναμασίους ἱππους των.

Πλὴν αὐτῶν συνεκολλήθησαν καὶ ἄλλα ἀγγεῖα ἐν τῶν ὁποίων εἰκονίζει πιθανῶς τὴν κρίσιν τοῦ Πάριδος, ἄλλο δὲ πάλιν ἀθλητὰς κλπ.

Ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἀγγείων αὐτῶν ὁ κ. Ρωμαῖος συμπεραίνει ὅτι τὰ μεγάλα ἀγγεῖα, ἀνήκοντα εἰς τοὺς μεταξὺ 430 καὶ 400 χρό-

νους, εἶναι ἔργα μεγάλου ἀγγειογράφου, Λακεδαιμονίου ἢ Τεγεάτου, ἐργαζομένου ἐπιτοπίως μὲ ἐγγώριον πηλὸν καὶ χωρὶς τὸ ἐσωτερικὸν στιλπνὸν γάνωμα τῶν ἀττικῶν ἐρυθρομόρφων.

26. Εἰς Μακρούσια τῆς Ἡλείας ὁ ἐπιμελητὴς κ. Γιαλούρης εὑρεν εἰς τὰς ἀποθήκας τῶν Μουσειῶν Ὀλυμπίας καὶ Πατρῶν ἀνὰ δύο πήλινα τεμάχια μετ' ἐντύπου διακοσμήσεως ἐξ ἰππέων καὶ ροδάκων, τοῦ τέλους τοῦ 7^{ου} αἰ. προσαρμοζόμενα εἰς τὰ πέρυσιν ὑπ' αὐτοῦ ἀνευρεθέντα ἄλλα δύο. Ὅλα ὁμοῦ ἔδειξαν ὅτι ἀνήκουν εἰς πόδα ἢ λαιμὸν μεγάλου ἀγγείου.

Ἡρευνήσεν ἐπίσης ὁ κ. Γιαλούρης καὶ θαλαμοειδεῖς τάφους εἰς Τριφυλίαν ἐξ ὧν προῆλθον πολλὰ μυκηναϊκὰ ἀγγεῖα.

27. Ἐν Πύλῳ συνεχίσθησαν αἱ ἀνασκαφαὶ τῆς Ἐταιρείας διὰ τοῦ καθηγητοῦ κ. Σπ. Μαρινάτου. Ἡρευνήθη σπήλαιον, ὅπερ περιεῖχεν ὄστρακα ἀπὸ τῶν παλαιοτάτων περιόδων, συμπεριλαμβανομένης ἴσως καὶ τῆς νεολιθικῆς.

Εἰς θέσιν Τραγάνα ἀνεσκάφη βασιλικὸς τάφος καὶ ἐκαθαρίσθη ἄλλος ἀπὸ πολλοῦ γνωστός. Ἀπεκαλύφθησαν 2 σωροὶ χαλκῶν σκευῶν, ἅτινα εἶχον καταχωσθῆ ἐντὸς τοῦ δρόμου τοῦ α' τάφου. Ἐντὸς μεγάλου χαλκοῦ ἀμφορέως εἶχον ἀποτεθῆ δύο χαλκαῖ λόγχοι, παραξιφίς, μάχαιρα, πρὸς δὲ τὸ ξυρόν, τὸ κάτοπτρον καὶ τὸ ποτήριον τοῦ βασιλικοῦ νεκροῦ. Εὐρέθη πρὸς τούτοις καὶ γλυπτὴ λίθος ἀμεθύστου μὲ σπουδαίαν μυθολογικὴν παράστασιν. Γενειοφόρος μυκηναῖος ἦρως τιμωρεῖ σκληρῶς κρανοφόρον, ὃν ἤδη ἔχει φονεύσει καὶ ἓνα ἀγένειον νεανίαν — προφανῶς πατέρα καὶ υἱόν, ὧν εἶχε προηγουμένως ἀποτάμει τὰς χεῖρας.

Ὁ δεῦτερος τάφος, καίπερ σεσυλημένος, παρέσχε λάκκον ἀσύλητον, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου εἶχον καὶ 2 νεαραὶ πριγκίπισσαι (ἴσως τὸ παλαιότατον παράδειγμα καύσεως νεκρῶν κατὰ τὴν μυκηναϊκὴν ἐποχὴν).

Ἡ μία πριγκίπισσα ἔφερε περιδέριον ἀμεθύστου, κάτοπτρον καὶ κόσμον ἐξ ὑαλομάζης. Ἡ ἄλλη χρυσοῦν περιδέριον ἐκ ναυτί-

λων καὶ πέντε γλυπτὰς λίθους ἐκ χρυσοδέτου ὀρείας κρυστάλλου, ἀγάλτου καὶ ἰάσπιδος.

Αἱ λίθοι φέρουν γλυφάς, ὧν ἡ σπουδαιότερα εἶναι σύμπλεγμα 2 ὀρθίων αἰγάγγρων ἐκατέρωθεν τοῦ ἱεροῦ δένδρου, ἢ εὐρεσις τοῦ ὁποίου ἀποτελεῖ μικρὰν ἐπανάστασιν εἰς τὰς βοτανικὰς ἡμῶν γνώσεις· διότι εἶναι κακτοειδές, κατὰ δὲ τὸν κ. Μαρινᾶτον δὲν δύναται νὰ εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὴν ὀπουντίαν (κοινῶς φραγκοσουκιάν), ἣτις οὕτω ἀποδεικνύεται πανάρχαιον φυτὸν τῆς Μεσσηνίας, ἣς τὰ κακτοειδῆ καὶ σήμερον προσλαμβάνουσι μεγάλας διαστάσεις.

28. Εἰς Μυστρᾶν ὁ ἐπιμελητὴς κ. Ν. Δρανδάκης ἀνέσκαψε χριστιανικούς τινας τάφους εἰς τὸ δάπεδον τῶν ἐξωτερικῶν στοῶν τῆς Ἀγ. Σοφίας. Ἐκ τούτων σπουδαιότεροι εἶναι οἱ κατὰ τὴν Β. στοᾶν καμαρωτοὶ μὲ ἐπικεχρισμένα τὰ ἐσωτερικά των τοιχώματα. Εἰς τούτους παρατηρήθησαν ἐπάλληλοι ταφαὶ καὶ δὴ καὶ γυναικῶν, ὡς μαρτυρεῖ πεπλεγμένος βάστρυχος καὶ κόμη μὲ διάδημα ἐκ λευκῆς κλωστῆς.

Οἱ τάφοι φαίνεται ὅτι ἀνήκουν εἰς τοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας.

29. Εἰς Τήνον συνεχίσθησαν διὰ τοῦ ἐφόρου κ. Ν. Κοντολέοντος αἱ ἀνασκαφαὶ εἰς τὸν λόφον τοῦ Ξώμπουργου καὶ ἀπέδειξαν, ὅτι τὰ εὐρεθέντα ἐρείπια ἀνήκουν εἰς μεγάλην πόλιν, τὴν κατ' ἐξοχὴν πόλιν τῆς Τήνου, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἄστυ, κείμενον παρὰ τὴν θάλασσαν, ὅπου καὶ ἡ σημερινὴ πρωτεύουσα τῆς νήσου. Εἰς τὸ ἀνατολικὸν τμήμα εὐρέθη νεκροταφεῖον τοῦ 5^{ου} π.Χ. αἰ. ἐν ᾧ ἀνευρέθησαν δύο τάφοι ἐντὸς πίθων καὶ ἀνάλημμα μήκους 10 μ. κάτωθι τοῦ ὁποίου εὐρέθησαν αἱ βάσεις 6 στηλῶν καὶ 2 τεμάχια ἀναγλύφου ἐπιτυμβίου στήλης μὲ παραστάσιν ἀνδρὸς φέροντος ἱμάτιον. Ἡ στήλη αὕτη εἶναι πολύτιμος διότι συμπληρώνει ὁμοίας νησιωτικὰς στήλας τοῦ α' ἡμίσεος τοῦ 5^{ου} π.Χ. αἰῶνος.

Ἐκ τῶν ἄλλων εὐρημάτων ἀξιολογώτατα εἶναι μέγα τεμάχιον πηλίνου πίνακος μετ' ἀναγλύφου παραστάσεως συνωρίδος, ἐφ' ἣς

ζεῦγος θεῶν, ὧν καλῶς σώζεται ἡνιοχοῦσα θεὰ μετὰ πόλου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Κατὰ ταῦτα ἡ τεχνικὴ τῆς ἀναγλύφου διακοσμήσεως δὲν περιορίζετο μόνον εἰς τὰ ἀγγεῖα. Τεμάχια ἀναγλύφων ἀμφορέων εὑρέθησαν καὶ πάλιν ἄφθονα, τινὰ δὲ μετ' ἐγχαράκτων ἐπιγραφῶν τοῦ 6^{ου} π.Χ. αἰῶνος.

Τέλος ὁ κ. Κοντολέων διέσωσε καὶ ὠραῖον ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον τῶν μέσων 4^{ου} αἰ. ἐφ' οὗ γυμνὸς νέος εἰς φυσικὸν μέγεθος, καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἱματίου του. Τὸ ἀνάγλυφον εἶχε κτισθῆ εἰς τὴν στέγην στάβλου.

30. Εἰς Κορησίαν τῆς Κέας εἶχεν εὑρεθῆ τὸ 1930 ἀρχαῖκός κούρος μετακομισθεὶς εἰς Ἀθήνας. Τὸ βᾶθρον του, κατὰ τινα πληροφορίαν, εὑρίσκετο ἐντὸς φρέατος πλησίον τοῦ τόπου τῆς εὑρέσεως τοῦ κούρου. Ἡ Ἐταιρεία ἐνήργησε τὴν ἔρευναν τοῦ φρέατος τούτου διὰ τοῦ ἐφόρου κ. Φ. Σταυροπούλου, ἀλλ' αὕτη δυστυχῶς ἀπέβη ἄκαρπος· διότι τὸ μετὰ πολλοῦ κόπου ἐξαχθὲν βᾶθρον ἦτο μᾶλλον ὑπόβαθρον βωμοῦ ἢ ἀναθήματος, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἐλαφρῶς κοίλη κυκλικὴ κοιλότης, ἣν φέρει ἐπὶ τῆς ἄνω ἐπιφανείας του.

31. Εἰς Ρόδον ἀνασκαφὴ ἐπὶ τῆς ἀνατ. κλιτύος τῆς ἀκροπόλεως γενομένη διὰ τοῦ ἐφόρου κ. Ι. Κοντῆ διεπίστωσε τὴν ὑπαρξιν δύο νέων ὀδῶν, καθέτων πρὸς τὴν πλατεῖαν, αἵτινες ἦγον πρὸς τὸν λόφον τῆς ἀκροπόλεως. Ἐρευνήθησαν ἐπίσης καὶ παρακείμενα πρὸς τὴν ὀδὸν οἰκήματα χρονολογούμενα ἀπὸ τοῦ 3^{ου} π.Χ. μέχρι τοῦ 2^{ου} μ.Χ. αἰῶνος. Ἐντὸς ἐνὸς τῶν οἰκημάτων τούτων εὑρέθη μαρμαρίνη κεφαλὴ ἐφήβου τοῦ 2^{ου} πιθανώτατα π.Χ. αἰῶνος.

Τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀνασκαφῶν εἶναι σπουδαιότατα διὰ τὴν ἐν γένει γνῶσιν τῆς ἀρχαίας πόλεως καὶ ἰδίᾳ τοῦ ὀδικοῦ αὐτῆς συστήματος, ὅπερ ἀπὸ μακροῦ ἀπασχολεῖ τὸν κ. Κοντῆν.

32. Ἐν Κῶ ὁ ὀμιλῶν εἶχεν ἐνεργήσει τὸ 1947 δαπάναις τῆς Γ. Διοικήσεως Δωδεκανήσου ἀνασκαφὴν παλαιοχριστιανικῆς βασιλικῆς παρὰ τὸ χωρίον Μαστιχάρη. Εἶχε τότε ἀποκαλυφθῆ ὁ κυ-

ρίως ναὸς καὶ τὸ πρὸς Β. βαπτιστήριον. Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία συνεπλήρωσε κατὰ τὸ 1955 τὴν ἀνασκαφὴν δι' ἀποκαλύψεως τῶν πρὸς Ν. διαμερισμάτων, ἐξ ὧν τὸ πρὸς ἀνατολὰς φέρει καὶ Ἀγ. Τράπεζαν μὲ 4 στηρίγματα, τὸ δὲ πρὸς Δ. αὐτοῦ ὀρθογώνιον διαμέρισμα, πεζούλια παρὰ τοὺς τοίχους καὶ τράπεζαν κτιστὴν ἐν εἴδει σίγμα. Πρόκειται ἴσως περὶ τοῦ διακονικοῦ καὶ τοῦ προθαλάμου του, ὅστις ἐπικοινωνεῖ πρὸς τε τὸν ναὸν καὶ τὸ ἐξωτερικόν.

Τὸ δάπεδον ἀμφοτέρων τῶν διαμερισμάτων καλύπτεται δι' ὠραίου ψηφιδωτοῦ συμπλέγματος γεωμετρικῶν σχεδίων. Εὐρέθησαν δὲ πλὴν ἄλλων καὶ δύο ἐπιγραφαὶ ψηφιδωταὶ εἰς τὰ κατώφλια τῶν θυρῶν, ἀναφέρονσαι τοὺς δαπανήσαντας διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν δαπέδων καὶ ἔχουσαι οὕτω:

*Ευστοχιανὴ
ἡ κοσμοτάτη
νανκλήρισσα
καὶ Μαρία ἡ νεὸς
αὐτῆς ἐψήφωσαν
τὴν στοάν.*

*Εὐστόχιος ο αἰδέσιμος
ἐνθηκάριος καὶ ἡ αὐτοῦ
γαμετὴ Πασκασία ὑπὲρ
ἐσχῆς ἐαντῶν κὲ τῶν τέκνων
αὐτῶν ἐψήφωσαν*

33. Ἐν Κρήτῃ ἐνήργησεν ἡ Ἑταιρεία 6 ἐν ὄλῳ ἀνασκαφάς. Καὶ δὴ πρῶτον διὰ τοῦ ἐφόρου κ. Ν. Πλάτωνος ἐν Σητεία ἐνθα ἀνεσκάφη τὸ πέρυσιν παρὰ τὸ χωρίον Ζοῦ ἀνακαλυφθὲν μινωϊκὸν κτήριο, ὅπερ ἀπεδείχθη ἐκτεταμένη ἀγροικία ἐκτάσεως 700 τετρ. μέτρων μεσομινωϊκῆς III β περιόδου. Ἀνεσκάφησαν ἐν ὄλῳ 10 δωμάτια ἐκ τῶν 20 ὑπολογιζομένων. Εἰς ἓν τῶν δωματίων εὐρέθησαν 3 κτιστοὶ ἀποθέται μὲ ἀφθονα πῆλινα σκευὴ οἰκιακῆς χρήσεως,

οὐδὲν ὄμως χαλκοῦν σκεῦος ἢ ἐργαλεῖον εὐρέθη. Ἐν τῶν δωματιῶν ἔχει εἰς τὸ βάθος ἐξέδραν μὲ 2 θρανία καὶ χαμηλὸν παράθυρον βλέπον πρὸς τὴν κατάφυτον κοιλάδα. Εὐρέθη καὶ κλιμαξ ἐπικοινωνίας πρὸς ὑψηλότερον κείμενα διαμερίσματα· διότι ἡ ἀγροκατοικία ἀκολουθεῖ τὴν κλίσιν τῆς κλιτύος.

Παρὰ τὸ χωρίον Σφακιά τῆς Σητείας ἀπεκαλύφθη μικρὸς θολωτὸς τάφος μὲ στρογγύλον θάλαμον καὶ βραχὺν δρόμον. Εἰς τὰ χῶματα ἀνευρέθη σφραγιδόλιθος ἐξ ἰάσπιδος μὲ παράστασιν τῆς μινωϊκῆς θεᾶς μεταξὺ δύο γρουπῶν.

Εἰς θέσιν Πατέλα ἀνεκαλύφθη ἄλλος θολωτὸς τάφος μὲ τετράγωνον θάλαμον ἀνήκων εἰς πρωτογεωμετρικοὺς χρόνους. Ὁ τάφος οὗτος ἀπέδωκε σειρὰν 30 ἀγγείων, πορπῶν, περιδεραίων ἐξ ὑαλομάξης καὶ σαρδίου. Περιεῖχε 15 ταφάς.

Εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ αὐτοῦ ὑψώματος ἀπεκαλύφθη κτήριον μεσομινωϊκῶν III χρόνων ἐν ᾧ εὐρέθησαν σκεύη καθιστῶντα πιθανὸν ὅτι πρόκειται περὶ μικροῦ ἱεροῦ κορυφῆς.

34. Εἰς Γουλεδιανὰ Ρεθύμνης συνεχίσθη διὰ τοῦ αὐτοῦ κ. Πλάτωνος ἡ ἀνασκαφὴ τῆς πέρυσιν ἀνακαλυφθείσης μεγάλης ἀρχαϊκῆς οἰκίας. Ἀνεσκάφησαν 3 ἐπὶ πλέον δωμάτια, ἅτινα φέρουν ἐσωτερικὰ στηρίγματα, ἐν εἴδει κιονίσκων ἢ πεσσῶν, τέσσαρα ἢ τρία τεταγμένα κατὰ τὸν ἄξονα. Μέγα πλῆθος ἀγγείων ἀνευρέθησαν εἰς τὰ δωμάτια.

Εἰς τὴν αὐτὴν περιοχὴν συνεχίσθη καὶ ἡ ἀνασκαφὴ παλαιοχριστιανικῆς βασιλικῆς, ἧς ἀπεκαλύφθη τὸ ἱερόν καὶ τὸ μέσον κλιττος μετὰ τῶν ψηφιδωτῶν του δαπέδων, ὡς καὶ τὸ ψηφιδωτὸν δάπεδον τοῦ νάρθηκος μὲ ὠραιότατα διακοσμητικὰ θέματα.

35. Τῶν ἐν Βαθυπέτρῳ διὰ τοῦ καθηγητοῦ κ. Μαρινάτου συνεχισθεισῶν ἀνασκαφῶν τῆς Ἑταιρείας μετέσχον ἐφέτος καὶ μέλη τῶν Ὁλλανδικῶν κλασσικῶν σπουδῶν. Κατὰ ταύτας ἐκαθαρίσθη ἐν μέρει σπουδαῖος κεραμεικὸς κλίβανος τοῦ 16^{ου} π.Χ. αἰ. μοναδικὸς μέχρι σήμερον, ἀνεκαλύφθησαν δὲ καὶ τὰ ἐρείπια μεγά-

λου ἀνακτόρου εἰς τὴν γειτονικὴν Λύκαστον, ἀποψιν τῆς ὁποίας σᾶς δεικνύω. Τὸ ἀνάκτορον τοῦτο εἶναι δυστυχῶς πολὺ κατεστραμμένον. Πέριξ αὐτοῦ ἐκτείνεται ὁλόκληρος μεσομινωϊκὴ πόλις, ἐξ ἧς ἀνεσκάφη μία οἰκία παρασχοῦσα τινὰ θρησκευτικῆς σημασίας ἀντικείμενα.

36. Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία ἐρευνᾷ συστηματικῶς ἀπὸ τοῦ 1951 διὰ τοῦ ἐπιμελητοῦ κ. Στ. Ἀλεξίου τὴν παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Καιράτου, σημερινοῦ Κατσαμπᾶ, λιμενικὴν πόλιν τῆς Κνωσοῦ. Ἐφέτος ἀνεκαλύφθη μία ὑστερομινωϊκὴ III οἰκία μετὰ ἱεροῦ, λουτροῦ καὶ ἀποθήκης καὶ ἐξηρευνήθη μερικῶς μεσομινωϊκὸν μέγαρον μεγάλης σπουδαιότητος, ἐν ᾧ εὐρέθη, πλὴν ἄλλων, ἀγγεῖον μὲ παραστάσιν φοινίκων καὶ φύλλων κισσοῦ.

Ἡ οἰκία ἀποτελεῖται ἀπὸ μεγάλην ὀρθογώνιον αἴθουσαν δυτικῶς τῆς ὁποίας κεῖται τὸ οἰκιακὸν ἱερόν, ἐντὸς μικροῦ τριγωνικοῦ διαμερίσματος. Ἐν τῷ ἱερῷ εὐρέθη κατὰ χώραν ὁ βωμὸς — λιθίνη πλάξ βαίνουσα ἐπὶ 3 πεσίσκων. Πρὸ τοῦ βωμοῦ δύο σωληνοειδῆ σκεύη μὲ ὄφιοειδεῖς λαβάς, ὡς τὰ τοῦ Γάζη, Γουρνιῶν καὶ Ἁγ. Τριάδος, ἅτινα θεωροῦνται ὡς κατοικίαι τοῦ ἱεροῦ οἰκιακοῦ ὄφως ἢ σπονδικὰ ἀγγεῖα χθονίας λατρείας. Ὑπὸ τὴν τράπεζαν ἔκειτο θυμιατήριον καὶ ἄλλα ἀγγεῖα.

Πρὸς Β. τῆς μεγάλης αἰθούσης ἀνεκαλύφθη τὸ λουτρὸν μὲ τὸν λουτήρα κατὰ χώραν καὶ πῆλινον ὄχετόν, νοτίως δὲ ἡ ἀποθήκη.

37. Ἐν Πανόρφῳ Μυλοποτάμου συνεπληρώθη διὰ τοῦ ἐπιμελητοῦ βυζ. ἀρχαιοτήτων κ. Κ. Καλοκύρη ἡ ἀνασκαφὴ τῆς πρὸ 7ετίας ἀποκαλυφθείσης παλαιοχριστιανικῆς βασιλικῆς. Ἐφέτος ἀνεσκάφη μεγάλη δεξαμενὴ ἐν τῷ αἰθρίῳ καὶ ἐβεβαιώθη ἡ ὑπαρξίς περιστυλίου τοῦ αἰθρίου, ἐταντίσθησαν δ' ἀσφαλέστερον καὶ τὰ διαμερίσματα τοῦ βαπτιστηρίου καὶ τοῦ διακονικοῦ. Κατὰ τὴν σκαφὴν τοῦ τελευταίου τούτου εὐρέθησαν ἀφθονα κερραμεικὰ ἀντικείμενα: κέραμοι τῆς στέγης, λυχνοστάται, ἀμφορεῖς καὶ μεγάλα κωδωνόσχημα, ἄωτα ἀγγεῖα στενούμενα κάτω εἰς ἡθμόν, τέλος δὲ καὶ

διάτρητα καλύμματα, χυτρῶν πιθανῶς ἢ λιβανωτίδων. Εὐρέθησαν ὡσαύτως καὶ τεμάχια ὑαλίνων κανδηλῶν μετὰ λαβῶν ὡς καὶ νομίσματα.

38. Εἰς Χερσόνησον, σπουδαίαν παλαιοχριστιανικὴν ἐπισκοπὴν τῆς Κρήτης, ἀπεκάλυψεν ὁ ὄμιλῶν μεγάλην παλαιοχριστιανικὴν βασιλικὴν ἀπαρτιζομένην ἐξ αἰθρίου, νάρθηκος, τρικλίτου κυρίως ναοῦ καὶ ἱεροῦ μετὰ παστοφορίων, τοῦ ὁποῖου ἡ ἀψίς, λόγῳ βυθίσεως τῆς ἀκτῆς τῆς ἀνατολικῆς Κρήτης, περιβρέχεται σήμερον ὑπὸ τῆς θαλάσσης.

Ὁ νάρθηξ καὶ ὁ κυρίως ναὸς ἔχουσι τὸ δάπεδον ψηφιδωτόν, ὁ μὲν μὲ μεμονωμένα καὶ ἀσύνδετα ὀργανικῶς γεωμετρικὰ κοσμήματα, ὁ δὲ μὲ ἐνότητα σχεδίου, ἀπλουμένου δίκην τάπητος. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ τάπητος τούτου σύγκεται ἐκ συμπλεκομένων συριακῶν τροχῶν, περιβάλλεται δὲ ὑπὸ δύο ὁμολόγων πλαισίων, ὧν τὸ μὲν ἐσωτερικὸν φέρει μαιάνδρους καὶ ἄλλα γεωμετρικὰ σχέδια, τὸ δὲ ἐξωτερικὸν κυματιστὸν βλαστὸν, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐκφύονται ἀρμονικώτατα κατανεμημένα κισσόφυλλα. Τὸ πλαίσιον τοῦτο πρὸ τῆς θύρας γίνεται πλατύτερον περιελάμβανε δὲ καὶ δύο ἀνωπὰ παγῶνια. Ὡς χρονολογίαν κατασκευῆς εἰκάζω τὸ τέλος τοῦ 5^{ου} ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ 6^{ου} μ.Χ. αἰ.

39. Τελευταία μικρὰ ἀνασκαφὴ ἔγινεν ὑπὸ τοῦ ὁμιλοῦντος εἰς Ὀλοῦντα τῆς Σητείας. Σκοπὸς τῆς ἤτο ἢ ἐξακρίβωσις τοῦ σχεδίου τῆς βασιλικῆς εἰς ἣν ἀνήκει σπουδαῖον ψηφιδωτὸν δάπεδον, εἰκονίζον πλὴν γεωμετρικῶν κοσμημάτων καὶ τοὺς συμβολικοὺς ἰχθυῖς, δελφίνας καὶ ἄλλους, (τῶν ὁποίων σᾶς προβάλλω τὴν εἰκόνα), ὡς καὶ σχετικῆς ἐπιγραφῆς ἀφιερωτοῦ, λεγούσης: *Θεόδουλος ὑπὲρ σωτηρίας ἑαυτοῦ ἔδωκε σιμίσιον ἔν.*

Ὑπολείπεται ἤδη νὰ σᾶς ἐπιδείξω ἐν τῇ μεγίστῃ δυνατῇ συντομίᾳ τὰς εἰκόνας τῶν ἀναστηλωτικῶν ἔργων τὰ ὅποια διὰ τοῦ Διευθυντοῦ καὶ τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Ἀρχιτέκτονος τῆς ἀναστηλω-

σεως ἐξετέλεσεν ἡ Ἑταιρεία, δαπανήσασα ἐν συνόλῳ περὶ τὰς 700 χιλ. δραχμῶν.

Οὕτω ἐν τῇ Μ. Δαφνίου ἀντικατεστάθη τὸ τουρκικὸν ἐφθαρμένον λιθόστρωτον τῆς αὐλῆς διὰ μαρμαρίνων ἀκανονίστων πλακῶν.

Ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ τοῦ Καθολικοῦ ἀπεκαλύφθη ἡ βᾶσις τῆς παλαιᾶς ἁγ. Τραπέζης, ὡς καὶ ἡ τοῦ βυζαντινοῦ τέμπλου. Κατὰ δὲ τὴν ἐπισκευὴν τοῦ Ἰουστινιανείου περιβολοτοίχου εὐρέθησαν τὰ θεμέλια τῆς ἀνατολικῆς εἰς τὴν Μονὴν εἰσόδου.

Ἐν Μυκήναις ἐστερεώθη καὶ ἀνεστηλώθη τὸ βορείως τῆς Πύλης τῶν Λεαινῶν κυκλώπειον ἀνάλημμα καὶ ἐστερεώθησαν οἱ τοῖχοι τοῦ ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως ἀνακτόρου καὶ τῆς πρὸ αὐτοῦ αὐλῆς.

Ἐν Ἐπιδαύρῳ ἐστερεώθησαν ὅλα τὰ ἐδώλια τοῦ κοίλου τὰ ὁποῖα, λόγῳ ἀποσαθρώσεως τοῦ κάτωθεν πετρώματος, εἶχον ἐκφύγει τῶν θέσεων αὐτῶν. Συνεχίσθη δ' ἐπίσης καὶ ἡ κατασκευὴ τοῦ βορείου ἀναλήματος τοῦ κοίλου.

Ἐν τῇ Μ. Ὀσίου Λουκᾶ συνεχίσθη ἡ στερέωσις καὶ ὁ καθαρισμὸς τῶν ψηφιδωτῶν ὡς καὶ τῶν πλακῶν τῆς ὀρθομαρμαρώσεως τοῦ κυρίως ναοῦ καὶ συνεπληρώθησαν τὰ ἐλλείποντα θωράκια τοῦ γυναικωνίτου.

Ἐν Μυστροῦ ἀνεστηλώθη ἐπὶ τῇ βᾶσει λεπτομεροῦς μελέτης μου ὁ πρῶτος ὄροφος τοῦ ἡρειπωμένου κωδωνοστασίου τῆς Ἁγ. Σοφίας.

Ἐν Ζαραφῶνα καὶ Χρύσαφα ἐπεσκευάσθησαν αἱ καταρρέουσαι στέγαι τῶν αὐτόθι βυζαντινῶν ναῶν πρὸς πρόληψιν καταστροφῆς τῶν ἐν αὐτοῖς τοιχογραφιῶν.

Ἐν Χίῳ ἐγένετο ἡ στερέωσις καὶ ὁ καθαρισμὸς τῶν σπουδαιοτάτων ψηφιδωτῶν τοῦ καθολικοῦ τῆς Ν. Μονῆς διὰ τῶν δοκίμων ψηφωτῶν Δ. Σκόρδου καὶ Κ. Βάρβογλη. Ἐστερεώθησαν τὰ ἐπὶ τῶν λοφίων ἑξαπτέρυγα, οἱ Εὐαγγελισταί, Ἀπόστολοι ὡς

καὶ αἱ ἐντὸς τῶν ἡμιχωνίων παραστάσεις τῆς Βαπτίσεως, τῆς Ἀποκαθηλώσεως καὶ τῆς Μεταμορφώσεως.

Ἐν Ζακύνθῳ συνετελέσθη ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ ὑπὸ τῶν σεισμῶν καταστραφέντος ὠραίου ναοῦ τοῦ 17^{ου} αἰ. τῆς Παναγίας τῶν Ἀγγέλων, ρυθμοῦ barocco plateresco.

Ἐν Δίῳ ἐκαθαρίσθη καὶ ἐστερεώθη διὰ τοῦ κ. Μακαρόνα ὁ μακεδονικὸς τάφος, ὁ εὐρεθὲις πάλαι ὑπὸ τοῦ Σωτηριάδου.

Εἰς Λευκάδια Ναούσης κατεσκευάσθη ξύλινον ὑπόστεγον τοῦ ἀποκαλυφθέντος μεγάλου, μετ' ἐγχρώμων παραστάσεων μακεδονικοῦ τάφου.

Τέλος ἐν Τυλίῳ Κρήτης ἐξετελέσθησαν διὰ τοῦ ἐφόρου Πλάτωνος στερεωτικαὶ καὶ ἐξωραϊστικαὶ ἐργασίαι εἰς τὸ μινωικὸν μέγαρον, μετὰ τὰς ὁποίας ἡ ὄψις τοῦ ἀρχαιολογικοῦ χώρου Τυλίου ἀπέβη λίαν ἱκανοποιητικῆ.

Οὐ μόνον δὲ δι' ἀναστηλώσεις ἀλλὰ καὶ δι' ἐπανίδρυσιν ἀρχαίων εἰς τὰ Μουσεῖα διέθεσεν ἡ Ἐταιρεία ἐν συνόλῳ ποσὸν δρχ. 363.000 ἧτοι διὰ τὸ Ἐθνικὸν Ἀρχαιολογικόν, τὸ Μουσεῖον τῆς Ἀκροπόλεως, τοῦ Βόλου, τῆς Σπάρτης, τοῦ Αἰγίου, τοῦ Θέρμου, τῆς Ρόδου, τῆς Κῶ καὶ τέλος διὰ τὸ φυλάκιον Ἡραίου τῆς Σάμου.

Πλὴν δὲ τῶν πρακτικῶν αὐτῆς ἐπιστημονικῶν καθηκόντων — ἀνασκαφῶν καὶ ἀναστηλώσεων — δὲν ἠμέλησε καὶ ἐφέτος ἡ Ἐταιρεία καὶ τῶν μορφωτικῶν αὐτῆς σκοπῶν ἧτοι ἀφ' ἐνὸς μὲν τῆς δημοσιεύσεως τῶν ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν αὐτῆς προελθόντων εὐρημάτων — ἄνευ τῆς ὁποίας οὐδεμίαν ἔχουσιν ἀξίαν αἱ ἀνασκαφαί — ἀφ' ἐτέρου δὲ τῆς ἐκδόσεως γενικωτέρων ἀρχαιολογικῶν συγγραμμάτων συμβαλλόντων εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης.

Οὕτω κατὰ τὸ 1955 ἐξέδωκεν ἡ Ἐταιρεία τὰ ἐξῆς ἐπιστημονικὰ δημοσιεύματα δαπανήσασα πρὸς τοῦτο περίπου δρχ. 275.000 :

α) Τὸν ἐκ 370 περίπου σελίδων τόμον τῶν Πρακτικῶν τοῦ ἔτους 1953, περιέχοντα ἐν λεπτομερεία τὰς ἐκθέσεις τῶν ἐκασταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀνασκαφάντων ἐλλήνων ἀρχαιολόγων.

β) Τὸ γ' τεῦχος τοῦ πανηγυρικοῦ τόμου τῆς ἑκατονταετηρίδος τῆς Ἑταιρείας ἤτοι τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος τοῦ 1937, παραμείναντος ἡμιτελοῦς λόγῳ τοῦ παρεμπέσοντος παγκοσμίου πολέμου.

γ) Τὰ 10 πρῶτα τυπογραφικὰ φύλλα τοῦ τόμου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος τοῦ ἔτους 1953-54, ὅστις ἀφιερωμένος καὶ αὐτὸς εἰς μνήμην τοῦ ἀειμνήστου Γραμματέως τῆς Ἑταιρείας καθηγητοῦ Γεωργίου Π. Οἰκονόμου, ἀποτελεῖ συνέχειαν τοῦ περυσιοῦ.

δ) Τὰ 8 πρῶτα τυπογραφικὰ φύλλα τοῦ περὶ Ὑλικῶν δομῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγράμματος τοῦ Γραμματέως τῆς Ἑταιρείας, ἀποτελοῦντος τὸ πρῶτον μέρος τοῦ περὶ τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ἔργου του, καὶ τέλος ε) συνοπτικὸν περὶ τοῦ ἔργου τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὸ 1955 τεῦχος, ὅπερ, κατ' ἀπόφασιν τοῦ Συμβουλίου, εἰς μὲν τοὺς ἐταίρους ἡμῶν καὶ τοὺς ἐταίρους τῶν ξένων ἀρχαιολογικῶν Σχολῶν θέλει διανεμηθῆ ῥωρεάν, εἰς πάντα δ' ἄλλον ἐπιθυμοῦντα νὰ τὸ ἔχη, ἀντὶ δρχ. 15.

Ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ἀρτιωτέραν μόρφωσιν καὶ ἐνημέρωσιν τῶν ἀρχαιολογικῶν ὑπαλλήλων διέθεσεν ἡ Ἑταιρεία κατὰ τὸ 1955 δρχ. 24.000 περίπου α) δι' ἐκπαιδευτικὰ ταξίδια ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα ἐφόρων καὶ ἐπιμελητῶν ἀρχαιοτήτων β) δι' ἐνίσχυσιν τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὑποτρόφων ἀρχαιολογικῶν ὑπαλλήλων καὶ γ) διὰ δίμηνον ἐκπαιδευτικὸν ταξίδιον εἰς Ἰταλίαν τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Ἀρχιτέκτονος Ἀναστηλώσεων, χάριν παρακολουθήσεως τῶν ἐν Ἰταλίᾳ ἐφαρμοζομένων νέων μεθόδων ἀναστηλώσεως καὶ συντηρήσεως ἀρχαίων καὶ ἱστορικῶν μνημείων.

Τέλος πρὸς πλουτισμὸν τῆς ἀρχαιολογικῆς αὐτῆς βιβλιοθήκης ὡς καὶ πρὸς πλουτισμὸν τῶν βιβλιοθηκῶν τῶν ἐπαρχιακῶν μουσείων διέθεσεν ἡ Ἑταιρεία δρχ. 29.000 περίπου, δι' ὧν ἠγοράσθησαν ἐν ὄλῳ 137 τόμοι ἀρχαιολογικῶν συγγραμμάτων καὶ κατεβλήθη ἡ ἐτησίᾳ συνδρομὴ εἰς ξένα ἐπιστημονικὰ περιοδικά.

Ἐναφέρομεν ἐν κατακλείδι ὅτι ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία δὲν παρέμεινεν ἀσυγκίνητος ἔναντι τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνος τῶν ἀδελφῶν Κυπρίων ἀλλὰ διέθεσεν ὑπὲρ αὐτοῦ ποσὸν δρχ. 15.000.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων ἐλπίζω νὰ κατεδείχθῃ πόσον γόνιμον ἐπιστημονικῶς καὶ αὐτόχρομα ἐθνικὸν ἔργον ἐπετέλεσεν ἡ Ἑταιρεία καὶ κατὰ τὸ 1955 καὶ πόσον ἐπίκουρος ἦλθε καὶ πάλιν εἰς τὰς πολλαπλᾶς ἀρχαιολογικὰς ἀνάγκας τοῦ Κράτους καὶ πόσον ἐπομένως δικαιούται νὰ τύχῃ μείζονος παρ' αὐτοῦ ἐνισχύσεως καὶ προστασίας, οὐχ ἦττον δὲ καὶ τῆς ἀμερίστου συμπαθείας τοῦ τε Ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ Διεθνοῦς Κοινοῦ.

ΑΝΑΣΤ. Κ. ΟΡΛΑΝΔΟΣ